

Södertörns brandförsvarsförbund slutrapport

Inledning, uppdrag och genomförande.....	1
Samverkan, kommunalförbund och räddningstjänst.....	2
Södertörns brandsförsvarsförbund (Sbff).....	4
Analys av kostnadsutveckling, tillväxt och olycksstatistik för Sbff.....	6
Omvärldsanalys av andra kommunalförbund	10
Nationella beslut som påverkar räddningstjänsten nu och i framtiden	13
Förslag till ny förbundsordning för Sbff	15
Förslag till finansiering av Sbff	17
Övergångsregler finansiering och ordförande för direktion och revision	19
Fördjupningar avseende fastigheter, pensioner och larmcentral	20
Konsekvensanalys av utredningens förslag.....	22
Avslutande ord	23
Bilagor.....	23

Inledning, uppdrag och genomförande

Slutrapporten är det samlade resultatet av ett utredningsarbete i nära samarbete med kommundirektörerna i medlemskommunerna (styrgruppen) och förbundets ledning.

I slutrapporten ges förslag till ny förbundsordning inklusive förslag till ny finansieringsmodell för Sbff samt utkast till överenskommelse mellan medlemskommunerna och förbundet.

Uppdraget

Syftet med översynen är att utforma en ny modern förbundsordning och styrmodell för Sbff som på ett tydligt sätt uttrycker det uppdrag och det ansvar medlemskommunerna överlåter till Sbff. Vidare ska översynen syfta till att säkerställa utformningen av en förbundsordning som borgar för medlemskommunernas möjlighet till insyn i och styrning av förbundet.

Översynen ska redovisas i form av en utredningsrapport senast den 2022-11-30, som innehåller förslag till ny förbundsordning, skälen till föreslagna förändringar och tillägg samt en konsekvensanalys av förslaget. Utredarens förslag till förändringar ska förankras ordentligt hos samtliga medlemskommunerna.

Utredaren ska i rapporten föreslå

- 1. Hur förbundets uppdrag gentemot medlemskommunerna ska uttryckas i förbundsordningen*

- 2. Hur den politiska organisationen ska se ut (exempelvis mandatperioderna för presidiet)*
- 3. Hur medlemskommunernas styrning av kommunalförbundet ska se ut*
- 4. Hur förbundets budget – och samrådsprocesser ska utformas- såväl mellan medlemskommunernas beslutande församlingar och förbundsdirektionen, som mellan lämpliga befattningshavare på tjänstemannanivå samt*
- 5. Hur finansieringsprinciper ska utformas för att säkerställa en rättvis fördelning av förbundets kostnader*

Genomförande

Under den första fasen (maj – juni 2022) har utredaren intervjuat kommunstyrelsens ordförande och kommundirektörer i alla medlemskommuner inom Södertörns brandförsvarsförbund (Sbff). Intervjuer har även genomförts med ordförande och direktör i Sbff, ledande tjänstemän i Sbff samt före detta direktör.

Under den andra fasen (augusti – oktober 2022) har utredaren studerat andra kommunalförbund för räddningstjänst i Sverige. Särskilt fokus har legat på förbund som nyligen har reviderat sin förbundsordning och förbund som har liknande förutsättningar som Södertörns brandförsvarsförbund samt övriga förbund i Stockholms län.

Utredaren har informerat direktionen i Sbff och beredningsgruppen om utredningen. Utredaren har även haft löpande kontakt med förbundsdirektör och dennes närmaste medarbetare. Avstämning har skett av särskilda frågor med personer inom områdena ekonomi, HR, juridik och fastighetsfrågor, i och utanför förbundet. Utredaren har löpande stämt av aktuella frågor och vägval med styrgruppen för uppdraget.

Samverkan, kommunalförbund och räddningstjänst

Samverkan mellan kommuner och regioner kan ske i flera former, främst genom kommunalförbund, gemensamma nämnder och finansiella samordningsförbund. Från och med den 1 juli 2018 finns det även en generell rätt till kommunal avtalssamverkan i kommunallagen

Kommunalförbund

Kommunalförbund kan bildas mellan kommuner och regioner. Medlemmarna överlämnar kommunal verksamhet till förbundet. Kommunalförbundet är en egen offentlighetsrättslig juridisk person med egen rättskapacitet, fristående från medlemmarna, ofta sägs kommunalförbundet vara en slags specialkommun.

Organisatoriskt är ett kommunalförbund uppbyggt på i princip samma sätt som en kommun eller en region. Det finns kommunalförbund med eget fullmäktige och kommunalförbund med direktion. I varje kommunalförbund ska det finnas en förbundsordning. Varje medlem ska vara representerad i styrelsen/direktionen.

Det är förbundsordningen som styr och anger de grundläggande principerna för hur kommunalförbundet ska vara utformat och ordnat. I kommunallagen finns bestämmelser

om hur förbundsordningen ska utformas och vilka delar som ska ingå. Bestämmelser om kommunalförbund införlivades i kommunallagen 1997.

Ett kommunalförbund kan organiseras antingen med förbundsfullmäktige och förbundsstyrelse eller med en förbundsdirektion. I ett kommunalförbund med förbundsdirektion intar direktionen den dubbla ställningen av såväl beslutande som förvaltande organ vilket kan medföra en effektivare men mindre transparent organisation. I ett kommunalförbund med fullmäktige utser medlemmarna ledamöter till fullmäktige som i sin tur utser styrelsen. I ett förbund med direktion utses ledamöter och ersättare av medlemmarna varvid dessa fullgör uppgift som både beslutande och förvaltande organ.

Av Sveriges 290 kommuner har 161 valt att organisera sin räddningstjänst inom ramen för ett kommunalförbund. Omkring 24 kommuner har valt att, i olika konstellationer, organisera sin räddningstjänst inom ramen för en gemensam nämnd. Övriga kommuner driver räddningstjänsten i egen regi under en kommunal nämnd i den egna kommunen eller gemensamt med en annan kommun via civilrättsligt avtal.

De 161 kommuner som valt att organisera sin räddningstjänst inom ramen för kommunalförbund bildar tillsammans 38 räddningstjänstförbund spridda över hela landet. Av dessa har alla utom ett förbund valt att utse en förbundsdirektion i stället för ett förbundsfullmäktige och styrelse. Räddningstjänsten Storgöteborg har förbundsfullmäktige och styrelse.

Räddningstjänst

Räddningstjänstens uppgift är att förebygga olyckor och begränsa skadorna när de inträffar. Alla kommuner ska ha en räddningstjänst. Det går inte att försäkra sig mot alla olyckor – exempelvis bränder, utsläpp av farliga ämnen eller översvämningar. Men genom räddningstjänsten finns beredskap för att hindra och begränsa skador.

Med räddningstjänst avses i Lag (2003:778) om skydd mot olyckor de räddningsinsatser som staten eller kommunerna ska ansvara för vid olyckor och överhängande fara för olyckor, för att hindra och begränsa skador på människor, egendom och miljön.

Kommunen är ansvarig för all räddningstjänst utom några speciella former av räddningstjänst som är statens ansvar till exempel fjällräddning, flygräddning och miljöräddningstjänst till sjöss.

All övrig räddningstjänst sköts av den kommunala räddningstjänsten. Det gäller till exempel: brandbekämpning, trafikolyckor, vattendykning, storskalig oljebrandsläckning, skogsbrandsläckning och insatser vid kemikalieolyckor. Den kommunala räddningstjänsten har också ansvar för räddningstjänst till sjöss när det gäller hamnar, kanaler och strandlinjer.

Om räddningstjänsten har resurser tillgängliga kan de i vissa fall göra en insats även när händelsen inte uppfyller lagkriterierna för räddningstjänst. Ett exempel är att röja undan träd som faller över vägar under en storm. Den som beställer tjänsten kan dock komma att debiteras. Informationen ovan kommer från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

(MSB) som sedan den 1 januari 2021 även ansvarar för tillsyn över kommunernas räddningstjänst.

Södertörns brandförvarsförbund (Sbff)

Södertörns brandförvarsförbund (Sbff) bildades 1992 och bestod då av fyra medlemskommuner. Förbundet har sedan 2010 tio medlemskommuner, Botkyrka, Ekerö, Haninge, Huddinge, Nacka, Nykvarn, Nynäshamn, Salems, Södertälje och Tyresö kommun. Den förbundsordning som antogs 1992 är i princip densamma som nu gällande förbundsordning. Under åren har endast ett fåtal, smärre justeringar gjorts och då främst i samband med att förbundet utökats och nya kommuner anslutits. Den senaste revideringen skedde 2009.

Allmän information om Sbff (hämtad från Sbff.se)

Södertörns brandförvarsförbund ansvarar för räddningstjänsten för dig som bor i Botkyrka, Ekerö, Haninge, Huddinge, Nacka, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Södertälje och Tyresö kommun. Vårt uppdrag är att bidra till att våra kommuninvånare känner sig trygga och säkra i sin kommun.

I vårt förebyggande brandskyddsarbete erbjuder vi bland annat olika utbildningar i brandsäkerhet. Vi håller brandkunskapsutbildningar för elever i förskolan och grundskolan och medverkar vid olika evenemang i våra medlemskommuner. Vi arbetar med tillsyn av fastigheter och verksamheter, besiktningar och byggnadslov av olika slag.

Räddningscentralen Stockholms län drivs av Södertörns brandförvarsförbund. Vi larmar ut resurser och leder räddningsinsatser i 10 kommuner. Vid en insats har räddningscentralen den övergripande lägesbilden av händelsen och eventuella samtida händelser i området och kan fördela resurser därefter. Räddningscentralen är bemannad dygnet runt.

Södertörns brandförsvarsförbund har snart 30 års historia. I dag består Sbff av tio medlemskommuner.

- 1993 - Haninge, Huddinge, Nynäshamn och Tyresö bildade Södertörns brandförsvarsförbund
- 1997 - Södertälje kommun gick med i förbundet
- 1998 - Nykvarns kommun bildades och blev en del i förbundet
- 2004 - Botkyrka och Salems kommun gick med i förbundet
- 2007 - Ekerö kommun gick med i förbundet
- 2010 - Nacka kommun gick med i förbundet

Sbff - historik – nuläge – framtida läge

Utredaren har genomfört intervjuer med kommunstyrelsens ordförande och kommundirektör i alla medlemskommuner samt ledning inom Sbff om förbundets historik, nuläge och önskat framtida läge. Nedan ges en kort summerad bild av intervjuerna.

DÅ	NU	SEN
<p>Historik 30 år</p> <p>Pragmatisk organisation som vuxit successivt</p> <p>Nya kommuner med på sin egen kostnadsnivå</p> <p>Olika hantering av lokaler och utrustning genom åren</p> <p>Olika lokalt samarbete</p> <p>Lappat och lagat till ett stort lapptäcke som inte håller ihop</p> <p>Som en vildvuxen trädgård</p> <p>Blandat äpplen och päron</p> <p>Det blir som det blir</p> <p>Inga principer</p> <p>Enmansshow</p> <p>Lågt i tak</p> <p>För självgående</p>	<p>Bra leverans när det gäller</p> <p>Bra samarbete lokalt i flera kommuner</p> <p>Stort lapptäcke</p> <p>Vildvuxen trädgård</p> <p>Otydligt vem som ska göra vad</p> <p>Oklart vad som är grunduppdrag och vad som är tilläggsuppdrag</p> <p>Saknar tydliga avtal mellan parterna ex i fastighetsfrågor</p> <p>Oklar hantering av larmcentralen</p> <p>Oklar och olika hantering av fastigheter, lokaler och utrustning</p>	<p>Tydlig förbundsordning</p> <p>Tydliga uppdrag</p> <p>Ändamålsenlig</p> <p>Enkel och tydlig</p> <p>Praktisk och effektiv</p> <p>Öppen och transparent</p> <p>Strategisk och långsiktig</p> <p>Mindre och mer effektiv</p> <p>politisk organisation</p> <p>Styrelse med mandat och ökad kontinuitet</p> <p>Likvärdighet och mer rättvisa</p> <p>Mer likartad hantering</p> <p>Bra dialog och samspel</p> <p>Ökad förståelse för varandras uppdrag</p>

	<p>Olika hantering av pensionsskulder. Årliga gräl om procenten Frustration av olika grad Farsartad, lätt tragisk budgetprocess Stark vilja från alla parter att hitta en konstruktiv väg framåt</p>	<p>Ökat förtroende mellan parterna Enhetlig transparent finansieringsmodell Standardbrandstation Ökat samspel kring tillväxt och utveckling Stabila förutsättningar på kort och lång sikt både för Sbff och kommunerna</p>
--	--	--

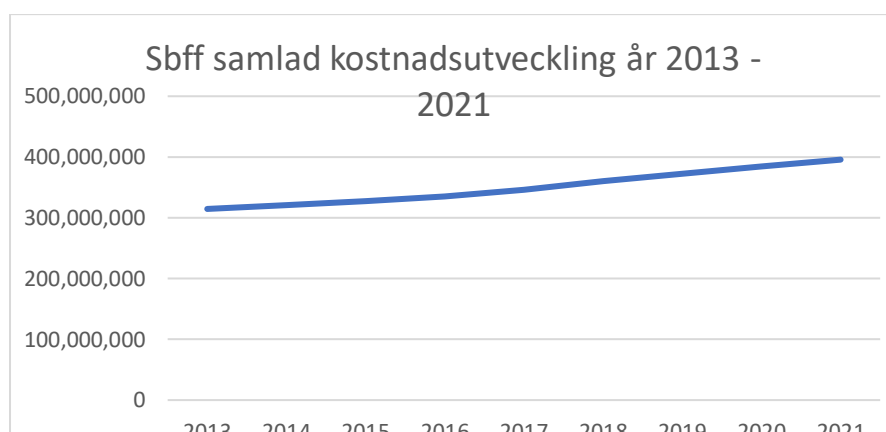
Utredaren konstaterar att det finns en relativt stor samsyn mellan medlemskommunernas ordförande i kommunstyrelsen och kommundirektörer när det gäller historik, nuläge och önskat framtida läge för förbundet. Alla uttrycker också tydligt att Sbff gör ett bra jobb när det gäller, men att det finns brister i gemensam styrning och ledning av förbundet. Samarbetet mellan medlemskommunerna och förbundet behöver utvecklas enligt samtliga intervjuade och finansieringsmodellen måste utvecklas och bli mer transparent, tydlig och rättvis.

Analys av kostnadsutveckling, tillväxt och olycksstatistik för Sbff

Kostnadsutveckling år 2013 – 2021

Sbff har haft en samlad kostnadsökning under åren 2013–2021 på cirka 26 procent enligt diagram nedan. Denna kostnadsutveckling bygger på Sbff's egen samlade redovisning.

Under motsvarande tid har KPI ökat med 8,3 procent. I den samlade kostnaden nedan ligger även kostnader för tillkommande uppdrag utöver medlemsavgiften till exempel larm.

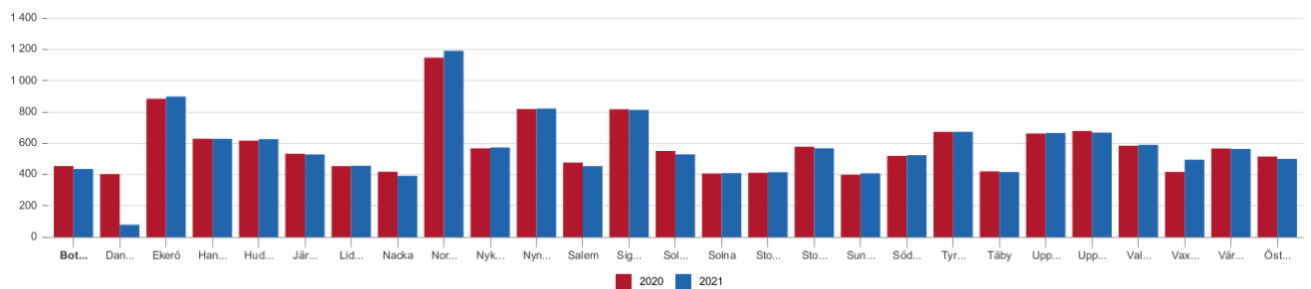

Utredarens bedömning är att medlemskommunernas samlade kostnad för räddningstjänst har ökat mer än kostnaden för övrig kommunal verksamhet under åren 2013 – 2021.

Nettokostnad för räddningstjänst i Stockholms län

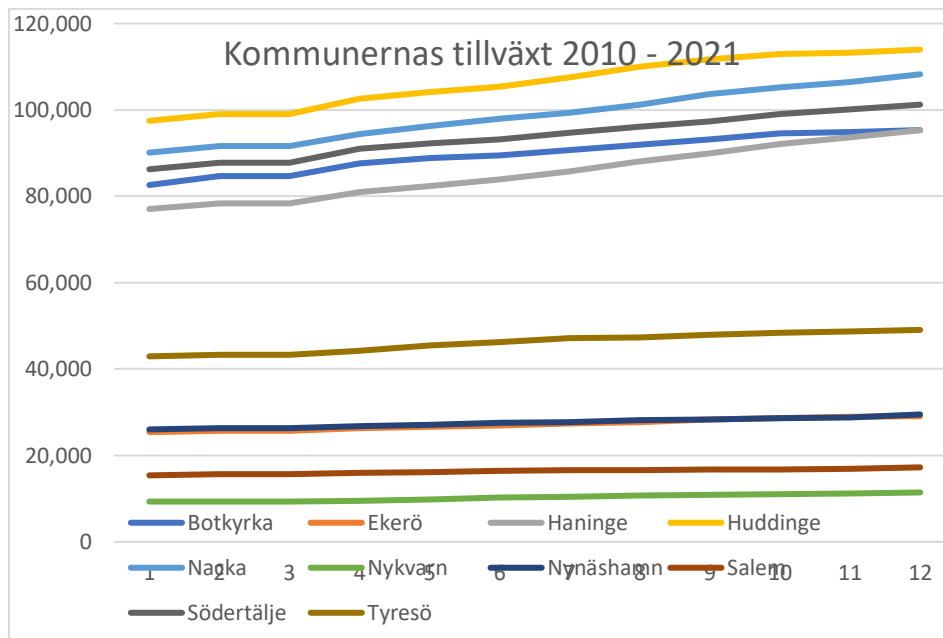
I Kolada finns statistik över kommunernas nettokostnad för räddningstjänst i Stockholms län, se diagram nästa sida. Kostnaderna 2021 varierade mellan 392 kr/inv. (Nacka) och som mest 1200 kr/inv. (Norrtälje). Snittkostnaden i länet ligger på 571 kr/inv.

Utredaren noterar att det finns fel i statistiken beroende hur respektive kommun redovisat sina kostnader ex Danderyd, Botkyrka och Nacka, men att det på ett övergripande plan ändå är intressant att se kostnaderna per kommun. Norrtälje som har egen kommunal räddningstjänst är en stor och relativt glest bebyggd kommun som har den högsta kostnaden i länet. Ekerö, Nynäshamn och Sigtuna som också är stora och glest bebyggda kommuner har höga kostnader jämfört med andra mer centralt belägna och tätbebyggda kommuner.

Medlemskommunernas tillväxt under åren 2013 – 2021

Medlemskommunernas tillväxt mätt i antal invånare under åren 2013 – 2021 redovisas i diagrammet nedan. Tillväxten har varierat mellan 0,5 % och 2,5 % i de olika kommunerna de senaste åren. I diagrammet syns också tydligt de fem stora kommunerna inom Sbff som har en relativt hög tillväxttakt och de fem mindre kommunerna som har en lägre tillväxttakt.

Insatsstatistik för riket och Sbff

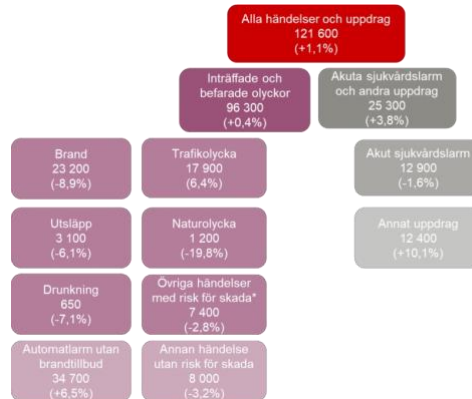
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har ansvar för att samla in och redovisa statistik över utryckningar/insatser inom kommunal räddningstjänst. Den senaste

statistiken för år 2021 redovisas i diagrammet nedan. Av detta kan man utläsa att drygt 20 procent av uttryckningarna avser sjukvård och andra larm, 19 procent avser brand (minskar) och 15 procent trafikolyckor (ökar). Automatlarm motsvarar nästan 29 procent och ökar kraftigt. Övriga olyckstyper är tex drunkning, naturolyckor, utsläpp mm.

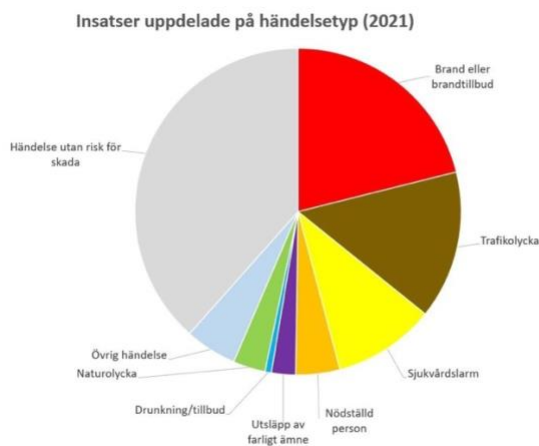
Kommunal räddningstjänst

Figur 1. Antal händelser och andra uppdrag 2021 samt procentuell förändring jämfört med 2020.

Källa: Räddningstjänstens insatser, MSB
*I Övriga händelser med risk för skada ingår även "Nödställd person i andra fall"

I Sbff's årsredovisning för 2021 redovisas insatser i diagrammet nedan. Bilden överensstämmer i stort med bilden för riket men Sbff har under året haft en högre andel automatlarm/händelser utan risk för skada. Sjukvårdslarm innebär enligt uppgift från Sbff ofta lyfthjälp och hjärtstartare.

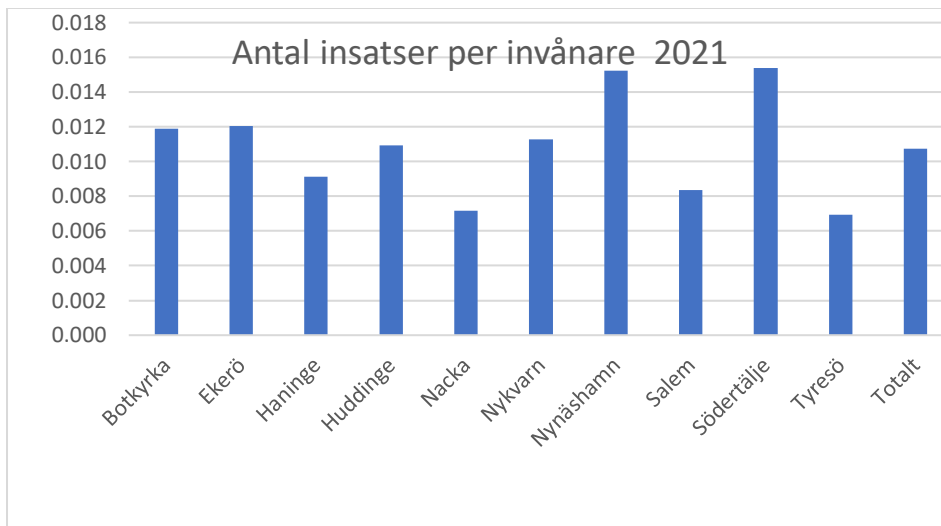
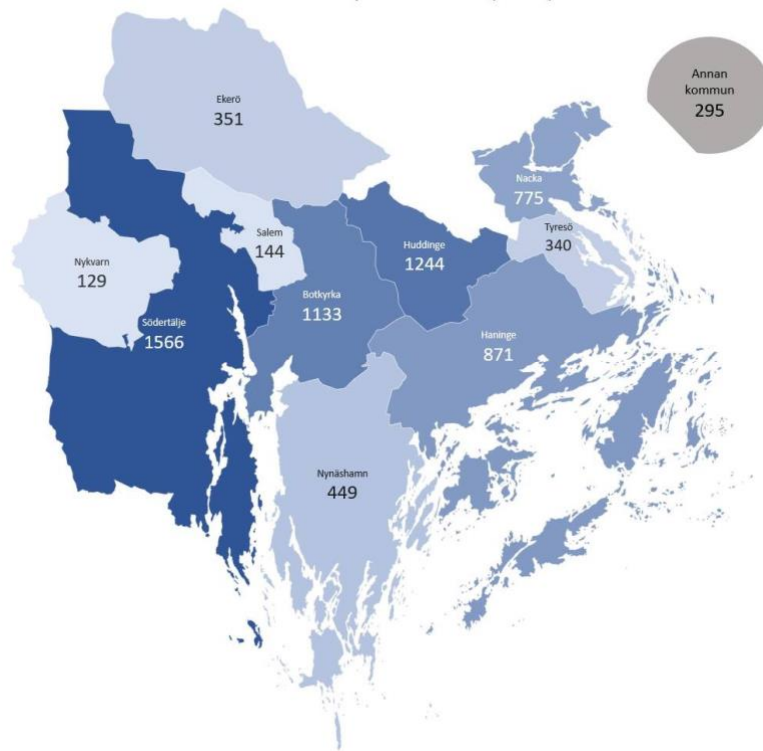
I kommande diagram redovisas antal insatser per kommun 2021 inom Sbff, hämtade från årsredovisningen 2021. Där kan man se en relativt stor skillnad mellan medlemskommunerna. Antal insatser per invånare varierade mellan 0,007 i Nacka och Tyresö till 0,015 i Södertälje och Nynäshamn. I genomsnitt var det 0,011 insatser per invånare inom Sbff totalt.

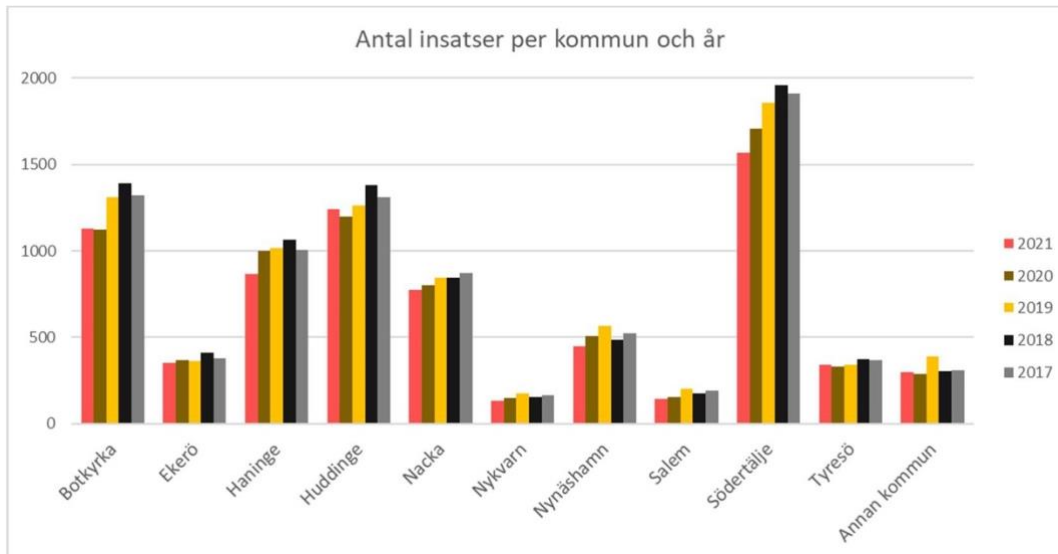
Ett diagram visar utvecklingen under åren 2017 – 2021, när det gäller antal insatser i medlemskommunerna. Där kan man se en samvariation med kommunernas tillväxt, men också att några kommuner sticker ut med en ökad andel insatser senaste åren till exempel Södertälje och Botkyrka. Dessa kommuner är också några av de som beställer fler tjänster av

Sbff som i framtiden kommer att definieras som tilläggsuppdrag enligt förslag till ny förbundsordning. Dessa tilläggsuppdrag ska finansieras utöver medlemsavgiften.

Antal insatser per kommun (2021)

Slutsatser efter analys av fakta

Utredaren konstaterar att det finns mycket fakta om kommunal räddningstjänst, både för riket och för Sbff, men att denna fakta är relativt okänd hos beslutsfattare i medlemskommunerna. Det finns intressant fakta i årsredovisningen men den diskuteras sällan gemensamt. Utredaren bedömer att förbundets ledning och medlemskommunernas ledning bör studera och diskutera statistiken i sitt strategiska arbete som underlag för framtida utvecklingsarbete.

Den grundläggande idén med ett gemensamt kommunalförbund för räddningstjänst är kunna bedriva en effektiv räddningstjänst med god kvalitet i alla medlemskommuner. Ett kommunalförbund för räddningstjänst liknar också ett försäkringsbolag där medlemmarna gemensamt ska bära de bördor som en enskild medlemskommun råkar ut för ett visst år. Ett gott exempel på detta är den omfattande branden på Kagghamra i Botkyrka kommun som Sbff hanterade i nära samarbete med kommunen och statliga myndigheter. Den innebar stora påfrestningar och mycket arbete gemensamt även om det var registrerat som ett ärende i statistiken.

Styrgruppen och utredaren har även diskuterat frågan om man kan använda insatsstatistik som en delfaktor i en finansieringsmodell. För att kunna göra det krävs tillförlitlig statistik under flera år och att denna faktor i så fall blir en begränsad del av modellen. Utredaren bedömer att det inte är lämpligt att använda insatsstatistiken som en delfaktor i finansieringen. Däremot bör medlemskommunerna och Sbff följa olycksstatistiken gemensamt och vid behov vidta förebyggande åtgärder i de kommuner där det behövs. Dessa åtgärder sker då inom ramen för tilläggsuppdrag och ska finansieras utöver medlemsavgiften enligt särskild överenskommelse.

Omvärldsanalys av andra kommunalförbund

Utredaren har valt att fokusera på kommunalförbund som reviderat sin förbundsordning de senaste åren och förbund med liknande förutsättningar som Sbff. Några förbund utanför Stockholms län som utredaren fördjupat särskilt är Gästrikre räddningstjänst (reviderad

2021/22), Räddningstjänstförbundet Storgöteborg (2019) och Räddningstjänsten Östra Götaland (2020). Förbund som utredaren granskat mer översiktligt är Mälardalens Brand och räddningsförbund (2020), Räddningstjänsten Dala Mitt (2020), Räddningstjänsten Syd (2012) och Nerikes brandkår (2017). Nedan ges kort information om räddningstjänsterna ovan.

Mälardalens Brand och räddningstjänstförbund består av Västerås med omnejd. De har reviderat sin förbundsordning 2020. I denna har de bestämt sig för en ren kostnadsfördelningsmodell som bygger på andel invånare från år 2030. Andel invånare beräknas från 1 november två år före aktuellt budgetår. Fram till år 2030 kommer de att ha speciella övergångsregler under 8–9 år. De har också övergångsregler under två mandatperioder för den politiska organisationen. Utredarens bedömning är att om man ska ha övergångsregler bör det vara under en kortare period. Det blir också en relativt otydlig och omfattande förbundsordning med så många övergångsregler.

Räddningstjänsten Dala Mitt består av två större kommuner Falun och Borlänge samt tre mindre kommuner. De reviderade sin förbundsordning 2020. Den är relativt omfattande. Ordförandeskapet roterar vartannat år mellan alla kommuner. De har också en paragraf om deltagande på distans, något som kan vara intressant även för Sbff. Kostnadsfördelningsmodellen bygger på andel invånare den 31/12 vid senaste årsskiftet.

Räddningstjänsten Syd består av de stora kommunerna Malmö och Lund samt tre mindre kommuner. De reviderade sin förbundsordning senast 2012. Den är omfattande med många underparagrafer. Ordförandeposterna (ordförande och två vice) ska normalt komma från olika kommuner och väljs för fyra år. Kostnadsfördelningsmodellen bygger på andel invånare 1 januari året före fördelningsåret. Reglementet är en bilaga till förbundsordningen och beslutas av kommunernas kommunfullmäktige.

Nerikes Brandkår består av Örebro och 8 mindre kommuner i närområdet. Förbundsordningen reviderades år 2017. Ordförande utses på förslag av Örebro kommun. Kostnaderna fördelas enligt en fast procentuell modell.

Räddningstjänsten Storgöteborg består av Göteborgs stad och fem kommuner i närområdet. Förbundet har förbundsfullmäktige och styrelse. Efter dokumentstudier och kontakt med kommundirektör med lång erfarenhet av förbundet konstaterar utredaren att det inte finns några argument för att byta politisk organisation för Sbff. Räddningstjänsten Storgöteborg har enligt uppgift flera aktuella utmaningar som behöver utvecklas.

Gästrikedräddningstjänst består av Gävle kommun och ytterligare fyra kommuner i området. Förbundet har nyligen reviderat sin förbundsordning och finansieringsmodell (2021/22). Förbundsordningen är enkel och tydlig samt uppdaterad till aktuell lagstiftning. Syftet med revideringen var att få till mer rättvisa villkor mellan medlemskommunerna och att koppla finansieringsmodellen bättre till den tillväxt som sker i kommunerna, främst i Gävle. Den nya kostnadsfördelningen innebär att man betalar ett kommunbidrag utifrån antal invånare per den sista december.

Gävle är den stora centralorten i förbundet och håller ihop mycket av politik, ledning och styrning samt revision. Övriga kommuner är mindre och bidrar efter förmåga. Nu finns en

samsyn kring den fortsatta gemensamma utvecklingen för förbundet. De arbetar med ett tydligt grunduppdrag för räddningstjänst och kan ha tilläggsuppdrag i enskild kommun.

Det finns också ett Gästrikeråd som träffas regelbundet och diskuterar övergripande frågor för olika gemensamma förbund och bolag.

Räddningstjänsten Östra Götaland består av två stora kommuner, Linköping och Norrköping och tre mindre kommuner, Söderköping, Valdemarsvik och Åtvidaberg. De två stora kommunerna alternerar om att ta ansvar för ledning, styrning och revision.

Ordförandeskapet mellan de stora kommunerna skiftar efter halva mandatperioden.

Förbundet har en förbundsordning som reviderades 2020 och som är enkel och tydlig. De har också kompletterat denna med en överenskommelse kring viktiga gemensamma frågor till exempel styrning och ledning. Kostnadsfördelningen innebär att de två stora kommunerna betalar en avgift per invånare och de mindre kommunerna har olika justerade faktorer per invånare (1,08 – 1,44), året näst före budgetåret. I förbundsordningen finns även ett separat avsnitt om hantering av pensioner.

Övriga kommunalförbund inom Stockholms län

Särskilt fokus i omvärldsanalysen har legat på övriga två kommunalförbund i Stockholms län, Brandkåren Attunda och Storstockholms brandförsvaret. Det är de förbund som ligger närmast Sbff och som har relativt lika förutsättningar.

Brandkåren Attunda består av kommunerna Järfälla, Knivsta, Sigtuna, Sollentuna, Upplands-Bro och Upplands Väsby. De har en förbundsordning från 2010 som enligt uppgift behöver utvecklas. Ordförandeskapet roterar mellan alla kommuner i två-årsperioder.

Kostnadsfördelningsmodellen består av en kombination där 80 % avser kostnad per invånare två år innan aktuellt budgetår och en historisk andel som motsvarar 20 % av budgeten, där respektive kommun har olika procentuella andelar. De har nyligen tillsatt en arbetsgrupp som ska se över kostnadsfördelningsmodellen. Verksamheten i Attunda bedrivs idag på delvis olika sätt i de olika medlemskommunerna som enligt uppgift bygger på historik och tradition.

Storstockholms brandförsvarfsförbund som består av Stockholms stad och nio andra kommuner nära och nordost om staden. De har tidigare haft förbundsfullmäktige men har nu direktion. De har också gjort en genomlysning av verksamheten, styrning och ledning samt tagit fram en helt ny förbundsordning och en ny kostnadsfördelningsmodell 2012/2013. Därefter har de arbetat efter den nya modellen och enligt uppgift utvecklat goda samarbetsformer mellan medlemskommunerna och förbundet.

Förbundsordningen reviderades senast 2018. Verksamheten bedrivs idag med stort fokus på grunduppdraget, antal tilläggsuppdrag har minskat över tid. Utredaren bedömer att det finns goda exempel att ta del av när det gäller delar av förbundsordningen, finansieringsmodell samt när det gäller styrning och ledning och det nära samspelet mellan parterna på tjänstemannanivå.

Medlemmarnas avgifter till förbundet baseras på två komponenter: invånarantal den 1 januari året före det år budgeten avser samt den vid samma tidpunkt gällande arealen i fast mark för medlemskommunen mätt i kvadratkilometer. Direktionen fastställer årligen senast den 1 september den sammanlagda avgiften för kommande år efter beredning av beredningsorganet.

Utöver granskning av andra kommunalförbund för räddningstjänst ovan har utredaren fördjupat lagtext, förutsättningar och möjligheter för ett kommunalförbund, samt studerat nuvarande förbundsordning i Sbff och gjort jämförelser med relevanta förbund ovan.

Slutsatser efter omvärldsanalys andra kommunalförbund

Omvärldsanalysen har gett många goda exempel och inspel till utredningsarbetets formella delar till förbundsordningen och flera goda exempel på bra samspel mellan berörda medlemskommuner och förbund.

Det är viktigt att betona att uppdraget inte innebär en utvärdering av verksamheten i andra förbund, även om det ofta har framkommit intressanta synpunkter i intervjuerna. Fokus i uppdraget har legat på förbundsordning, kostnadsfördelning och styrning och ledning av verksamheten.

Flera kommunalförbund med räddningstjänst har förnyat sina förbundsordningar de senaste åren enligt gällande lagstiftning. Utredarens slutsatser efter analysen är att det finns flera korta, enkla och tydliga förbundsordningar, gemensamt för de är ofta:

- Tydligt grunduppdrag
- Tydligt om vad som gäller för tilläggsuppdrag och avtal samt ersättning för dessa
- Politisk organisation med direktionsledning med längre tid för ordförande (2-4 år)
- De större kommunerna tar ett större ansvar för politik och revision samt styrning och ledning,
- Många olika lösningar på revisionen
- Tydliga kostnadsfördelningsmodeller som normalt bygger på antal invånare, ibland kombinerat med areal och olika varianter av historiska andelar
- Tydliga skrivningar om samarbete och samspel mellan förbundet och medlemskommunerna
- Tydliga skrivningar om inträde och utträde ur förbundet samt hantering av tvister

Nationella beslut som påverkar räddningstjänsten nu och i framtiden

Riksdagen har fattat beslut (prop. 2018/2020:176) som syftar till att landets kommunala räddningstjänster ska kunna hantera framtida utmaningar, mer effektivt och samstämt, till exempel större skogsbränder.

Ändringarna innebär bland annat att

- statens och kommuners styrning av verksamheterna ska förstärkas och utvecklas

- samverkan och samordning mellan kommunernas räddningstjänster ska utvecklas
- kommunen ska ha ett ledningssystem för räddningstjänsten och en övergripande ledning ska ständigt upprätthållas
- tillsynen av och stödet till kommunernas arbete ska förstärkas
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ska under vissa förhållanden kunna prioritera och fördela extra resurser på nationell nivå.

Lagändringarna började gälla den 1 januari 2021. Kommunerna fick dock till den 1 januari 2022 på sig för att uppfylla vissa av kraven.

Utredaren bedömer att Sbff och medlemskommunerna behöver analysera den nya lagstiftningen gemensamt och enas om hur förbundet respektive kommunerna hanterar de nya kraven.

Civil beredskap – krisberedskap och civilt försvar

Civil beredskap är ett samlingsnamn för krisberedskap och civilt försvar. Det civila försvaret och krisberedskapen ska förstärka varandra i gemensamma processer för samordning, planering och förberedelser.

Ytterst syftar den civila beredskapen till att förbereda på alla slags samhällsstörningar som riskerar att skada. Det som ska värnas är samhällets grundläggande skyddsvärden:

- människors liv och hälsa,
- samhällets funktionalitet,
- demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter,
- miljö och ekonomiska värden,
- nationell suveränitet

Den civila beredskapen bygger på följande 3 principer:

Ansvarsprincipen – att den som har ansvar för en verksamhet i normala situationer också har motsvarande ansvar vid störningar i samhället. Aktörer har ett ansvar att agera även i osäkra lägen. Den utökade ansvarsprincipen innebär att aktörerna ska stödja och samverka med varandra.

Närhetsprincipen – att samhällsstörningar ska hanteras där de inträffar och av de som är närmast berörda och ansvariga.

Likhetsprincipen – att aktörer inte ska göra större förändringar i organisationen än vad situationen kräver. Verksamheten under samhällsstörningar ska fungera som vid normala förhållanden, så långt det är möjligt.

Kommuner ska enligt lag minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Kommuner ska därigenom också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar. För uppgifterna enligt lag får kommunerna statlig ersättning.

Krisberedskap handlar om förmågan att förebygga, motstå och hantera krissituationer. Förmågan byggs upp genom bland annat utbildning, övning samt genom den organisation och de strukturer som skapas före, under och efter en kris. Utgångspunkten är att hela samhället gemensamt och inom sina respektive områden tar ansvar för och utvecklar krisberedskapsarbetet. I detta ligger också att enskilda människor utifrån sina egna förutsättningar tar ansvar för sin säkerhet.

Civilt försvar handlar om hela samhällets motståndskraft vid krigsfara och krig. Civilt försvar är det arbete som görs av statliga myndigheter, kommuner, landsting och regioner, privata företag och frivilligorganisationer. Arbetet syftar till att skydda civilbefolkningen och att exempelvis sjukvård och transporter fungerar vid krigsfara och krig. Vid krigsfara och krig ska det civila försvaret också kunna stödja Försvarsmakten.

Förbundet och medlemskommunerna har var för sig egna skyldigheter inom det civila försvaret. Kommuner har ett särskilt ansvar för samordning på lokal nivå för det geografiska område som en kommun utgör.

Det är viktigt att medlemskommunerna och förbundet diskuterar och enas om hur samarbetet ska se ut i framtiden när det gäller civil beredskap - krisberedskap och civilt försvar.

Civilt försvar och räddningstjänst

MSB har nyligen lämnat en slutredovisning till regeringen (Ju2022/01209/SSK), Civilt försvar mot 2030 – ett totalförsvar i balans. Kriget i Ukraina har tydligt visat att det behövs en fungerande räddningstjänst i krig och ett fungerande skydd av civilbefolkningen. MSB föreslår åtgärder både för att stärka de kommunala räddningstjänsternas förmåga att verka under höjd beredskap och krig, men också den samlade förmågan till alarmering inför och vid höjd beredskap.

I Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:65) föreslås även ny lagstiftning för beredskapsutveckling i kommuner och regioner, bland annat inrättande av sex civilområden. Stockholms län och Gotland är ett av dessa civilområden, under ledning av Länsstyrelsen Stockholms län. Den nya lagstiftningen kommer att innebära skärpta krav på kommuner och regioner.

Utredaren bedömer att det är viktigt att Sbff och medlemskommunerna kommer överens om och samarbetar klokt kring de frågor som berör räddningstjänsten som en del av det civila försvaret. Det kommer troligen att hända mycket på det statliga och regionala området de närmaste åren. Därför är detta en strategisk fråga som bör beredas av medlemskommunernas kommundirektörer och Sbffs direktör gemensamt.

[Förslag till ny förbundsordning för Sbff](#)

Förbundets nuvarande förbundsordning finns i bilaga 1 och utredarens förslag till ny förbundsordning finns i bilaga 2. Nedan kommenteras några delar av den nya förbundsordningen med fokus på helt nya eller utvecklade områden.

Ändamål och uppdrag, grunduppdrag och tilläggsuppdrag

Efter intervjuerna inom Sbff och medlemskommunerna samt omvärdsanalysen blev det väsentligt att förtydliga ändamål, grunduppdrag och tilläggsuppdrag, för att säkra att alla parter förstår vad förbundet ska göra. Det är också viktigt att alla förstår vad som ingår i medlemsavgiften (grunduppdrag) och vad som behöver finansieras enligt separata avtal (tilläggsuppdrag).

Utredaren har valt att beskriva ändamål, grunduppdrag och tilläggsuppdrag enkelt och tydligt utifrån gällande lagstiftning i förbundsordningen. I överenskommelse om samspel mellan medlemskommunerna och Sbff (bilaga 5) beskrivs dessa områden vidare. Under år 2023 behöver förbundet och medlemskommunerna definiera grund- och tilläggsuppdrag som ska genomföras i framtiden och säkerställa särskilda avtal och ersättning för tilläggsuppdrag.

Politisk organisation och revision mm

Efter omvärldsanalysen med studier av andra kommunalförbund föreslår utredaren att Sbff fortsatt ska vara ett kommunalförbund med direktion. Flertalet andra kommunalförbund har längre ordförandeperioder, ofta 2-4 år, för att säkerställa kontinuitet i ledning och styrning. Utredaren föreslår i första hand 2-åriga ordförandeperioder i Sbff för att öka kontinuiteten.

När det gäller beslutsfattande och reglemente har utredaren inte föreslagit någon ändring. För att direktionen ska fungera så optimalt som möjligt är det avgörande att medlemskommunerna utser ledande företrädare att vara ledamöter i direktionen.

Revisionen föreslås få fyra ledamöter istället för fem, och att dessa utses bland de kommuner som inte har ordförande eller vice ordförande i direktionen under perioden.

Utredaren föreslår att närvaro på direktionsmöten får ske på distans om ordförande medger det.

Medlemskommunernas styrning, insyn och kontroll samt informationsansvar

Utredaren har utvecklat ett separat avsnitt om medlemskommunernas styrning, insyn och kontroll. Det var ett starkt önskemål i uppdraget att förtydliga förhållandet mellan förbundet och medlemskommunerna. Utredaren har även föreslagit ett beredningsorgan med kommundirektörer samt en eller flera samrådsgrupper. Beredningsorganet ska ha särskilt fokus på styrning av ekonomi och verksamhet och på strategiska långsiktiga frågor för förbundet. Budget ska beslutas av direktionen efter beredning av kommundirektörsgruppen och avstämning med medlemskommunernas kso. Förslag på andra samrådsforum är till exempel ett fastighetsråd som består av ekonomidirektörer och förbundets direktör och ekonomichef, samt ett säkerhetschefsforum.

Det är viktigt att utveckla bra samarbetsformer mellan tjänstemän på olika nivåer för att smidigt kunna bereda gemensamma strategiska frågor. Det är också viktigt att utveckla

tillitsfulla relationer mellan förtroendevalda i direktionen och ägarföreträdare till exempel kommunstyrelsens ordförande, om denna inte sitter i direktionen.

Utredaren föreslår vidare att det bildas ett ägarråd som träffas en – två gånger per år för att diskutera större strategiska frågor samt ekonomi och verksamhet. Mer om detta finns beskrivet i överenskommelse mellan kommunerna och Sbff i bilaga 5.

Ekonomi, finansiering och budgetprocess

Utredaren föreslår en ny enkel och tydlig finansieringsmodell för förbundet som bygger på antal invånare och areal. Modellen utvecklas i ett separat kapitel i denna slutrapport. I förbundsordningen finns också ett utvecklat avsnitt om budgetprocessen. Utredaren betonar vikten av att göra budget på ett -tre års sikt och att i budgeten skilja på grunduppdrag som finansieras av medlemsavgiften och tilläggsuppdrag som finansieras separat. Ett nytt avsnitt om lån, borgen och förvärv har utvecklats som tydliggör vad som gäller på dessa områden.

När det gäller ekonomiskt ersättning till förtroendevalda föreslås ingen förändring.

Inträde, utträde och tvister

Avslutningsvis har utredaren utvecklat paragrafer om både inträde och utträde ur förbundet samt hur man ska hantera eventuell likvidation och tvister.

I bilaga 5 finns också ett utkast till överenskommelse om samspel mellan medlemskommunerna och Sbff, som syftar till att klargöra hantering av vissa delar av förbundsordningen. Spelreglerna bör tas fram gemensamt och godkännas av kommundirektörerna i medlemskommunerna och direktören i förbundet. Förbundsdirektören kan sedan omsätta det i sin styrning av verksamheten. I samband med årliga uppföljningar av ekonomi och verksamhet kan dessa spelregler kompletteras och justeras vid behov.

Förslag till finansiering av Sbff

Utredaren har analyserat finansieringsmodeller i andra kommunalförbund. Flertalet förbund har ett nyckeltal som bygger på antal invånare i respektive medlemskommun. Ibland är den kombinerad med en historisk andel som är olika för olika medlemskommuner. Några förbund har också nyckeltalet areal i form av medlemskommuns landyta i kvadratkilometer.

Ytfaktorns funktion är att fördela räddningstjänstens kostnader över yta eftersom det är mer kostsamt att upprätthålla en räddningstjänstorganisation över en stor yta än en mindre yta. Utredaren har därefter beräknat flera alternativa förslag på kostnadsfördelningsmodeller som stämts av med styrgruppen.

Utredaren föreslår att Sbff använder samma kostnadsfördelningsmodell som Storstockholms brandförsvarsförbund. Den är enkel, tydlig och transparent och bygger på två komponenter,

andel invånare och landareal. De två komponenterna är de som påverkar kostnaderna för räddningstjänst mest.

Medlemmarnas avgifter till förbundet baseras på två komponenter: invånarantal den 1 januari året före det år budgeten avser samt den vid samma tidpunkt gällande arealen i fast mark för medlemskommunen mätt i kvadratkilometer. Direktionen fastställer årligen senast den 1 september den sammanlagda avgiften för kommande år efter beredning av beredningsorganet.

I budgeten görs även en prognos för de kommande åren utifrån respektive kommuns genomsnittliga tillväxttakt. Modellen medför i praktiken en automatisk kostnadsuppräknings och med att invånarantalet normalt växer i medlemskommunerna inom Sbff.

Utredaren bedömer att arealfaktorn är mycket relevant för Sbff. Medlemskommunerna är olika stora till ytan och en större landareal ökar kostnaderna för räddningstjänsten bland annat för transporter, bränsle och brandstationer/värn.

Utredarens preliminära beräkningar av finansieringsmodellen i bilaga 3 bygger på aktuella nyckeltal inför år 2024 inom Storstockholms brandförsvärsförbund. Beloppet per invånare för år 2024 föreslås till 446 kr och beloppet per kvadratkilometer föreslås till 17 000 kr utifrån yta enligt SCB. Det finns starka skäl att inte gå över denna nivå. Sbff borde kunna bedriva en minst lika effektiv verksamhet som Storstockholms brandförsvär när det gäller grunduppdraget. Medlemskommunerna kommer sedan att betala extra för de tilläggsuppdrag man efterfrågar utöver grunduppdraget enligt förslag till ny förbundsordning.

Fördelen med denna modell är att den är enkel, tydlig och transparent både för medlemskommunerna och förbundet. Modellen uppfattas också som mer rättvis utifrån de faktorer som påverkar räddningstjänst. Beloppen per invånare och landareal sätts och budgeten utvecklas sen i takt med invånartillväxten. Normalt behövs ingen särskild diskussion om beloppen vid nya budgetår om det inte inträffar extraordinära händelser som föranleder en justering.

Bedömning och konsekvenser av finansieringsförslaget

För förbundet innebär den nya modellen en enkel och tydlig och transparent finansiering där budgeten räknas upp årligen utifrån invånarantalet. Men den nya modellen innebär också att förbundet behöver säkra en ekonomi i balans totalt, antingen genom tilläggsuppdrag hos medlemskommunerna med särskild finansiering, justering av avgifter och taxor eller effektivisering av verksamheten.

Den nya finansieringsmodellen påverkar medlemskommunerna på olika sätt. De kommuner som får en lägre avgift är Ekerö, Tyresö, Huddinge, Haninge och Nynäshamn och de som får en högre avgift är Nykvarn, Nacka, Botkyrka, Södertälje och Salem.

Botkyrka, Ekerö, Nacka, Nynäshamn, Södertälje och Tyresö är kommuner som idag har egna kostnader för sin brandstation i sin egen bokföring. Kostnaden för dessa brandstationer

varierar mellan 1,6 mkr och 5,2 mkr. När den nya fastighetsmodellen är klar kommer dessa kostnader att ligga som hyra inom Sbff och ingå i medlemsavgiften. De kommer därmed inte att belasta de enskilda kommunerna utan hela förbundet. Detta innebär att nettokostnaden för dessa kommuner kommer att minska med motsvarande hyresintäkten för brandstationen (se bilaga 3).

Utredaren bedömer också att några kommuner som har en högre andel insatser per invånare idag, till exempel Botkyrka, Södertälje, Ekerö och Nynäshamn, kommer att behöva teckna avtal om tilläggsuppdrag i större utsträckning än övriga kommuner. De kommer därmed att behöva betala mer än medlemsavgiften för att säkra Sbff's uppdrag i respektive kommun.

Den nya finansieringsmodellen är en modell som utgår från vad som främst genererar kostnader för räddningstjänst, den är långsiktigt hållbar över tid och den ger förbundet resurser med kommunernas tillväxttakt i grunden. Modellen är också enkel att förstå för alla, både nuvarande och eventuella tillkommande medlemskommuner. Den uppfattas även som mer rättvis än nuvarande kostnadsfördelning.

Utredaren konstaterar vidare att det samlade ekonomiska läget i förbundet är relativt gott. Förbundet har haft överskott under flera år. Det finns för närvarande cirka 13 miljoner kronor sparade i en resultatutjämningsfond som kan nyttjas enligt reglementet. Förbundet har cirka 150 miljoner sparade i fonder, cirka 150 miljoner kronor på banken samt för närvarande inga lån.

Utredaren bedömer att förbundet torde kunna klara en övergångsperiod på 1–3 år till en ny kostnadsfördelningsmodell enligt alternativen ovan, om man arbetar aktivt med tilläggsuppdragen, skriftliga avtal och ersättningar för dessa.

Övergångsregler finansiering och ordförande för direktion och revision

Beslut om ny förbundsordning och finansiering kommer att kunna tas i respektive kommunfullmäktige under våren 2023 och börja gälla tidigast från den 1 juli 2023. Parallellt med detta pågår budgetarbete och utvecklingsarbete inom Sbff inför år 2024. Den nya finansieringsmodellen kan börja gälla från år 2024.

Styrgruppen har efter avstämningar med respektive kommunstyrelseordförande kommit överens om att det bör finnas några övergångsregler under kommande mandatperiod

Utredaren och styrgruppen föreslår därför en tillfällig finansieringsmodell under år 2024 – 2026 som bygger på antal invånare, markareal och en historisk andel enligt den gamla modellen. Det ger en något mjukare förändring av finansieringen under några år, se bilaga 3. Den nya finansieringsmodellen gäller sen fullt ut från och med nästa mandatperiod med start år 2027.

En annan fråga som diskuterats i styrgruppen och med kommunstyrelseordförandena är ordförandeskapet för direktionen i Sbff. De flesta föredrar två-årigt ordförandeskap som ger ökad stabilitet för förbundet och dess ledning. Det är också den modell som flertalet

kommunalförbund använder när det är flera stora kommuner som styr förbundet. Men det finns de som vill behålla det ett-åriga ordförandeskapet i Sbff. Om man ska göra det föreslår utredaren att det också blir under övergångsperioden, dvs år 2024-2026. Det innebär att man sen går över i två-åriga ordförandeskap från och med år 2027.

Utredaren har resonerat på motsvarande sätt för ordförande i revisionen, dvs ett år under övergångsperioden år 2024 – 2026 och därefter tvååriga ordförandeskap från och med år 2027.

Fördjupningar avseende fastigheter, pensioner och larmcentral

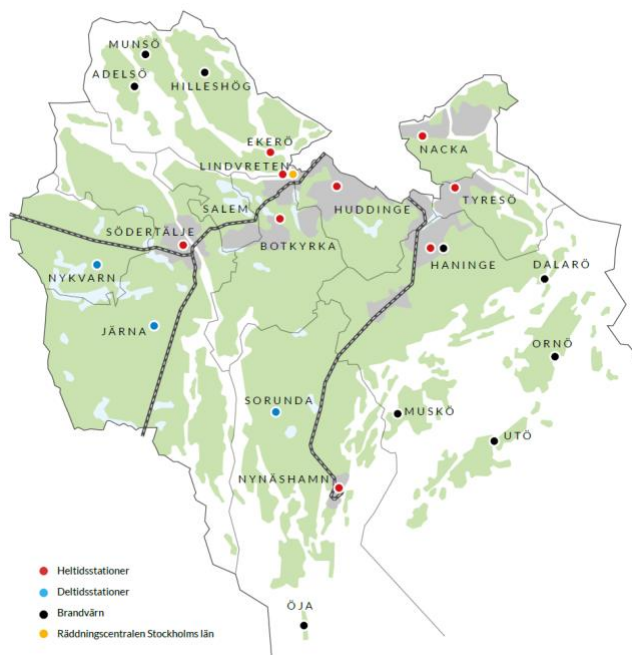
Under de inledande studierna av Sbff framkom att områdena fastigheter, pensioner och larmcentralen behövde särskilda utredningar och genomgångar. De områdena är vagt beskrivna i årsredovisningen och gör det svårt eller omöjligt att jämföra kommunerna ekonomiskt. Det har varit oklart hur mycket varje medlemskommuns samlade kostnader är när inte alla fastighetskostnader är inkluderade i Sbff's redovisning.

Fastigheter

Efter de inledande intervjuerna, omvärldsanalysen och de fördjupade studierna av fastighetsfrågorna har utredaren landat i att medlemskommunerna bör äga stationerna. Medlemskommunerna är bättre skickade att hantera fastighetsfrågor, de har större kompetens och erfarenhet av att hantera olika typer av fastigheter.

Förbundet bör enligt utredaren fokusera på kärnverksamheten och inte bygga upp en egen större fastighetsverksamhet. När det gäller de fastigheter som förbundet äger idag bör parterna överväga att sälja dessa till berörda kommuner inom de närmaste åren. Det gäller framför allt fastigheter i Haninge och Lindvreten i Huddinge.

Förbundet har nyligen genomfört en ordentlig kartläggning av alla fastigheter som nyttjas. Idag finns det många olika lösningar på fastighetsfrågan, det är stor variation mellan medlemskommunerna. Denna kartläggning och nulägesanalys är ett mycket bra underlag för fortsatt utveckling och hantering av frågorna i direktionen och i nära samarbete med medlemskommunernas ledning. I bilden på nästa sida ses alla brandstationer och värn som finns i Sbff's område.

I LSO ställs krav på att räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt. Brandstationen utgör baspunkten för samhällets räddningstjänstresurser. Därför är det viktigt att denna är placerad så att intentionen i lagtexten uppfylls på bästa sätt.

Kommunerna och förbundet måste oavsett ägande utveckla sitt samarbete på fastighetsområdet både vad gäller löpande hyresförhållanden och planering av framtida tillväxt och utveckling av nya brandstationer. Samarbete behöver ske såväl på driftsnivå som på strategisk nivå.

Utredaren föreslår därför att förbundet och medlemskommunerna inrättar ett gemensamt fastighetsråd på tjänstemannanivå som får i uppgift att hantera och bereda fastighetsfrågorna de kommande åren. Förslaget är att kommunernas ekonomidirektörer/chefer ingår i rådet samt direktör och economichef i förbundet. Kommunernas fastighetsansvariga tjänstepersoner deltar efter behov liksom annan kompetens som behövs för utvecklingen.

Fastighetsrådet behöver kunna hantera rutiner och riktlinjer för det löpande samarbetet kring driften, säkerställa att likvärdiga hyresavtal till självkostnadspris upprättas mellan förbundet och kommunerna men också kunna bereda strategiska frågor om placering och utveckling av nya brandstationer. Utredaren föreslår även att Sbff tar fram förslag på en standardbrandstation som kan användas som planeringsunderlag när gamla stationer ska flyttas eller byggas om.

Pensioner

När det gäller pensionsfrågorna pågår ett utredningsarbete inom förbundet i samarbete med KPA och ekonomidirektörerna i medlemskommunerna. Prognosen för 2023 och 2024 är osäker. Delårsbokslutet 2022 pekar på ett bättre utfall än budget. Förbundet och

ekonomidirektörerna är överens om att eventuell förlust kommande år som kan uppstå på grund av ökad pensionskostnad ska regleras mot förbundets eget kapital. Det egna kapitalet per 2022-08-31 är 117 014 tkr.

Det är viktigt att förbundet och medlemskommunerna är överens om hur pensionerna ska hanteras på ett likvärdigt sätt för alla medlemskommuner. Även här har ekonomidirektörerna i medlemskommunerna ett ansvar att bistå förbundet.

Räddningscentralen, larm mm

Räddningscentralen Stockholms län (RC) är en larm- och ledningscentral som drivs av Södertörns brandförsvarsförbund. RC larmar ut och leder räddningsstyrkor från Södertörns brandförsvarsförbund och Sörmlandskustens räddningstjänst i ett gemensamt ledningssystem som sköts från räddningscentralen. Utöver kommunerna i Södertörns brandförsvarsförbund hanterar räddningscentralen därför även kommunerna Gnesta, Trosa, Nyköping och Oxelösund.

När det gäller larmcentralen pågår för närvarande ett internt utvecklingsarbete för att tydliggöra och synliggöra larmcentralen i budget och redovisning och för att utveckla ledning och styrning av RCs arbete. Det är mycket angeläget att detta slutförs och att Sbff och medlemskommunerna kommer överens om fortsatt hantering av räddningscentralen. Denna fråga bör beredas gemensamt av kommundirektörerna och förbundsledningen.

Utredarens slutsats är att Sbff behöver arbeta vidare med att utveckla och förtydliga de tre frågorna ovan under kommande år. Utredaren föreslår därför att det inrättas ett kommundirektörsråd där medlemskommunernas kommundirektörer och direktören för Sbff regelbundet kan stämma av strategiska frågor och gemensamt bereda viktiga kommande vägval för förbundet.

Konsekvensanalys av utredningens förslag

Utredaren har utformat en ny modern förbundsordning och styrmodell för Sbff som tydligt visar det uppdrag och ansvar som medlemskommunerna överlåter till Sbff. Utformningen av förbundsordningen säkerställer medlemskommunernas insyn och kontroll samt möjliggör ett ännu bättre samspel mellan förbundet och kommunerna. Finansieringsmodellen blir enkel, tydlig och transparent och mer rättvis än den tidigare.

För förbundet innebär den ny förbundsordningen modernare och tydligare regler kring styrning och ledning av förbundet. Den nya finansieringsmodellen ger tydlighet och ökad framförhållning och förhoppningsvis mindre frustration i samband med årliga budgetdiskussioner. Den innebär också att det kommer att krävas särskilda avtal om tilläggsuppdrag i de medlemskommuner som önskar det. Fastighetsfrågorna behöver utvecklas ordentligt och för det krävs ett gemensamt utvecklingsarbete med kommunerna under kommande år.

För medlemskommunerna innebär den nya förbundsordningen ökad tydlighet kring uppdrag, styrning, insyn och kontroll, men också ökade krav på samspel och ökat

engagemang i viktiga strategiska frågor till exempel för kommundirektörer och ekonomidirektörer.

Avslutande ord

Utredaren har på styrgruppens uppdrag även tagit fram ett utkast till tjänsteskrivelse (bilaga 4) som kan användas av medlemskommunerna när ärendet bereds till respektive kommunfullmäktige inför beslut våren 2023.

Utredarens förhoppning är att både förbundet och medlemskommunerna kan se en hel del från önskelistan nedan i starten av uppdraget, när den nya förbundsordningen är antagen och alla parter har börjat jobba gemensamt efter de nya intentionerna. Förändring tar tid, men förhoppningsvis har förbundet i nära samarbete med medlemskommunerna nått en bra bit på väg i utvecklingsarbetet inom 1-2 år.

SEN

Tydlig förbundsordning

Tydliga uppdrag

Ändamålsenlig

Enkel och tydlig

Praktisk och effektiv

Öppen och transparent

Strategisk och långsiktig

Mindre och mer effektiv politisk organisation

Styrelse med mandat och ökad kontinuitet

Likvärdighet och mer rättvisa

Mer likartad hantering

Bra dialog och samspel

Ökad förståelse för varandras uppdrag

Ökat förtroende mellan parterna

Enhetlig transparent finansieringsmodell

Standardbrandstation

Ökat samspel kring tillväxt och utveckling

Stabila förutsättningar på kort och lång sikt både för Sbff och kommunerna

Bilagor

- Nuvarande förbundsordning, bilaga 1
- Förslag ny förbundsordning, bilaga 2
- Finansieringsmodell A och B, bilaga 3
- Förslag till tjänsteskrivelse, utkast, bilaga 4
- Överenskommelse om samspel, utkast, bilaga 5

FÖRBUNDSORDNING

för

Södertörns brandförsvarsförbund

§ 1 Benämning och säte

Kommunalförbundet benämns Södertörns brandförsvarsförbund och har sitt säte i Haninge kommun, Stockholms län.

§ 2 Medlemmar

Medlemmar i kommunalförbundet är kommunerna Botkyrka, Ekerö, Haninge, Huddinge, Nacka, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Södertälje och Tyresö.

§ 3 Ändamål

Ändamålet med kommunalförbundet är att möjliggöra ökad effektivitet, kvalitet, säkerhet och slagkraft genom samordning av resurser under en gemensam ledning förde verksamheter som kommunalförbundet enligt denna förbundsordning har ålagts.

§ 4 a Organisation och befogenheter

Kommunalförbundet är ett förbund med förbundsledning.

Kommunalförbundet ansvarar för räddningstjänst under freds- och krigstid och för medlemskommunernas skyldigheter i övrigt enligt lagen om skydd mot olyckor samt för andra uppgifter som enligt annan lag eller författning åvilar räddningsnämnd.

Kommunalförbundet kan därutöver åt en eller flera medlemskommuner efter överenskommelse svara för tillståndsfrågor avseende brandfarliga och explosiva varor.

§ 4 b Övriga befogenheter

Utöver vad som stadgas i 4 a § kan kommunalförbundet komma överens med medlemskommun att mot ersättning utföra ytterligare uppgifter.

Kommunalförbundet kan efter överenskommelse utföra uppgifter åt annan än medlemskommun.

§ 5 Förbundsledning

Det totala antalet ledamöter i förbundsledningen som utses av medlemskommunerna skall vara 15 ledamöter och 15 ersättare. Kommunerna Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nacka och Södertälje utser vardera 2 ledamöter och 2 ersättare. Kommunerna Ekerö, Nykvarn, Nynäshamn, Salem och Tyresö utser vardera 1 ledamot och 1 ersättare.

Ledamot och ersättare skall vara ledamot eller ersättare i medlemskommunens fullmäktige.

Ersättare inträder som ledamot i följande turordning:

1. Kommuntillhörighet
2. partitillhörighet

Förbundsdirektionens ledamöter och ersättare väljs för fyra år från och med den 1 januari året efter det år då val av kommunfullmäktige ägt rum i hela landet.

Förbundsdirektionen utser ordförande, 1:e vice-, 2:e vice- och 3:e vice ordförande förett år i taget. Representationen bygger på att en kommun går från 2:e vice ordförandetill ordförande året därpå. På samma sätt från 3:e vice ordförande till 1:e vice ordförande året därpå.

Uppdraget som ordförande cirkulerar mellan kommunerna i turordning: Södertälje, Huddinge, Nacka, Haninge och Botkyrka. Uppdraget som 2:e vice ordförande cirkulerar i turordning: Huddinge, Nacka, Haninge, Botkyrka och Södertälje.

Uppdraget som 1:e vice ordförande cirkulerar mellan kommunerna i turordning: Tyresö, Nynäshamn, Ekerö, Nykvarn och Salem. Uppdraget som 3:e vice ordförandecirkulerar i turordning: Nynäshamn, Ekerö, Nykvarn, Salem och Tyresö.

§ 6 Revision och ansvarsfrihet

Kommunalförbundet skall ha 5 revisorer.

Revisor utses en vardera av kommunerna Ekerö, Nykvarn, Nynäshamn, Salem och Tyresö.

Revisionens ledamöter väljs för fyra år från och med den 1 januari aretefter det år då val av kommunfullmäktige ägt rum i hela landet.

Ordförande och vice ordförande utses för ett år i taget. Uppdraget som ordförande och vice ordförande cirkulerar mellan kommunerna i turordning Nykvarn, Nynäshamn, Ekerö, Salem och Tyresö.

Revisionen skall ske i enlighet med bestämmelserna om revision i kommunallagen och revisionsreglementet för Södertörns brandförsvarsförbund.

Revisorerna upphandlar i samråd med direktionen sakkunniga, som på revisorernas uppdrag granskar kommunalförbundets verksamhet enligt en av revisorerna årligen fastställd revisionsplan.

Revisorernas berättelse skall, jämte årsredovisningen, senast den 15 april varje år avges till var och en av medlemskommunernas fullmäktige. Varje fullmäktige beslutar om ansvarsfrihet för direktionen i dess helhet.

§ 7 Beslut

Om inte annat är föreskrivet fattas beslut i förbundsdirektionen genom enkel majoritet av de närvarande ledamöterna. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

För beslut om förvärv eller försäljning av fast egendom/tomträtt samt för bildande eller förvärv av företag krävs 2/3 majoritet av ledamöterna i förbundsdirektionen.

§ 8 Tillkännagivanden

Förbundets tillkännagivanden ska finnas på Sbffs anslagstavla på Sbffs webbplats www.sbff.se.

Anslagstavlan ska innehålla

1. Tillkännagivanden om direktionens sammanträden.
2. Tillkännagivanden av justerade protokoll.
3. Tillkännagivanden av delegationsbeslut som inte ska anmälas till en nämnd.
4. Justerade protokoll i den utsträckning förbundet bestämmer och det inte strider mot lag eller annan författning, och
5. upplysning om hur beslut kan överklagas enligt 13 kap. KL.

§ 9 Andelsbestämning

Medlemskommun har vid varje tidpunkt andel i kommunalförbundets tillgångar och skulder fördelade efter följande procentuella andelar:

• Botkyrka	11,59 %
• Ekerö	7,55 %
• Haninge	16,72 %
• Huddinge	18,97 %
• Nacka	11,59 %
• Nykvarn	1,48 %
• Nynäshamn	6,29 %
• Salem	2,48 %
• Södertälje	14,25 %
• Tyresö	9,08 %

§ 10 Kostnadsfördelning

Kostnaderna för kommunalförbundets verksamhet exklusive hyreskostnader för brandstationer skall, i den mån de ej täcks på annat sätt, bestridas genom bidrag från medlemskommunerna. Fördelningen mellan medlemskommunerna skall ske efter de grunder som gäller för andelsbestämningen enligt § 9.

Vid infrastrukturförändringar i en medlemskommun, som leder till bestående utökning av beredskapsstyrkan, skall medlemsavgiften för kommunen höjas motsvarande de ökade kostnaderna.

Medlemskommun är skyldig att hålla brandstationer som uppfyller erforderliga krav. Hyreskostnaderna för brandstationer skall regleras i särskilda avtal med berörda medlemskommuner.

Bidraget jämte hyreskostnader för brandstationer skall erläggas med en sjättedel den 20:e varannan månad med början i januari månad.

§ 10 a Beräkning av självrisk vid räddningsinsats med kostnader som överstiger den kommunala självrisk

Beräkningsgrunden för självrisk vid räddningsinsats ska utgöras av skatteunderlaget i den eller de medlemskommuner vari räddningstjänst har skett. Kostanden för självrisk vid varje enskilt tillfälle belastar kommunalförbundet i dess helhet fördelat enligt § 10.

§ 11 Skyldighet att inhämta yttrande

Medlemskommunernas yttrande skall inhämtas i följande frågor:

- a) bildande eller förvärv samt försäljning eller annan avveckling av företag
- b) förvärv eller försäljning av aktier
- c) Ingående av borgen
- d) Åtagande genom avtal med annan kommun än medlemskommun att sköta hela eller väsentliga delar av kommunens räddningstjänstorganisation
- e) Övriga frågor av principiell beskaffenhet eller av större vikt

§ 12 Budgetprocessen

- a) Förbundsdirektionen fastställer kommunalförbundets budget före utgången av september månad varje år.

Budgetförslaget skall vara tillgängligt för allmänheten från och med kungörandet av det sammanträde med förbundsdirektionen då budgeten skall fastställas.

Förbundsdirektionen skall före budgetens fastställande samråda med medlemskommunernas kommunstyrelseordförande.

Budgetuppföljning skall ske minst tre gånger per år.

- b) Allmänheten har rätt att ställa frågor om årsredovisningen. Frågor kan ställas vid det sammanträde och den tidpunkt där direktionen ska ta beslut om årsredovisningen.

§ 13 Lån och borgen

Kommunalförbundet får ta upp lån på kapitalmarknaden inom den ram som medlemskommunerna godkänt.

Frågan om upplåning på kapitalmarknaden skall underställas förbundsdirektionen för beslut. Vid köp av brandstationer lämnas kommunal borgen av den medlemskommundär fastigheten är belägen. Eventuell borgen för kommunalförbundets övriga åtaganden fördelas efter de principer som anges i § 9.

§ 14 Utträde och likvidation

Kommunalförbundet är bildat för obestämd tid. Uppsägningstiden för utträde är tre år räknat från ingången av den månad då uppsägningen skedde.

Medlemskommun som önskar utträde ur kommunalförbundet skall skriftligen göra anmälan om utträde till förbundsdirektionen.

Regleringen av de ekonomiska mellanhavandena mellan kommunalförbundet och den utträdande medlemmen skall bestämmas i en överenskommelse mellan den utträdande medlemmen och förbundet. Den utträdande medlemmens andel i förbundets tillgångar och skulder skall utgöra grunden för en sådan överenskommelse. Den ekonomiska regleringen skall ske med utgångspunkt från det tid då medlemmen utträder ur kommunalförbundet, om inte annat avtalas mellan den utträdande medlemmen och förbundet.

Om den utträdande medlemmen och förbundet inte kan enas om förutsättningarna för utträde skall frågan avgöras i enlighet med § 15.

Då medlemskommun ensam gått i borgen för lån, som kommunalförbundet tagit för förvärv av brandstation, skall så stor del av värdet av sagda egendom

tillskiftas borgensmannen så att detta täcker den då återstående delen av det lån som borgensåtagandet avser, om inte annat har överenskommits.

Vid skifte av kommunalförbundets behållna tillgångar skall dessa fördelas i enlighet med de i § 9 angivna procentuella andelarna.

När kommunalförbundet har trätt i likvidation skall förbundets egendom i den mån det behövs för likvidationen förvandlas till kontanter genom försäljning på lämpligt sätt. Likvidation verkställs av förbundsdirektionen i egenskap av likvidator. Verksamheten får tillfälligt fortsätta om det behövs för en ändamålsenlig avveckling.

När förbundsdirektionen har fullgjort sitt uppdrag som likvidator skall direktionen avge en slutredovisning för sin förvaltning. Redovisning skall ske genom avgivande av en förvaltningsberättelse som rör likvidationen i sin helhet med redovisning av skiftet av kommunalförbundets tillgångar. Till berättelsen skall även fogas redovisningshandlingar för hela likvidationen. Till slutredovisningen skall fogas förbundsdirektionens beslut om vilken av förbundets medlemskommuner som skall överta och vårda de handlingar som hör till förbundets arkiv.

När förvaltningsberättelsen och redovisningshandlingarna har delgetts samtliga förbundets medlemskommuner, är förbundet upplöst.

§ 15 Tvister

Twist mellan kommunalförbundet och en eller flera medlemskommuner skall i första hand om parterna inte kan nå en frivillig uppgörelse, lösas genom medling enligt reglerna för Stockholms Handelskammars Medlingsinstitut.

Om medling inte leder till att tvisten löses inom den tid som anges i medlingsreglerna skall den i stället avgöras genom skiljedom vid Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut.

Medlingsinstitutets regler för förenklat skiljeförfarande skall äga tillämpning om inte institutet med beaktande av målets svårighetsgrad, tvisteföremålets värde och övriga omständigheter bestämmer att regler för Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut skall tillämpas på förfarandet. I sistnämnda fall skall institutet också bestämma om skiljenämnden skall bestå av en eller tre skiljemän. Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut utser medlare och person i skiljenämnd.

§ 16 Arvode

Följande årsarvoden skall utgå inom kommunalförbundet.

I direktionen:

ordförande	1,20 x prisbasbeloppet
vice ordförande	1,00 x prisbasbeloppet
andre vice ordförande	0,90 x prisbasbeloppet
tredje vice ordförande	0,90 x prisbasbeloppet
ledamot	0,70 x prisbasbeloppet
ersättare	0,45 x prisbasbeloppet

I revisionen:

ledamot	0,16 x prisbasbeloppet
---------	------------------------

Sammanträdesersättning skall utgå med 0,018 x prisbasbeloppet per sammanträde.

§ 17 Reglemente

Förbundsdirektionen skall utarbeta och anta ett reglemente.

§ 18 Ändringar i förbundsordningen

Ändring av eller tillägg till förbundsordningen skall föreslås av förbundsdirektionen och fastställas av fullmäktige i respektive medlemskommun.

Förbundsordning har antagits av:

Haninge kommunfullmäktige	1992-06-15	§ 198
Huddinge kommunfullmäktige	1992-06-15	§ 176
Nynäshamns kommunfullmäktige	1992-06-15	§ 266
Tyresö kommunfullmäktige	1992-06-11	§ 87

Tillägg och ändring av förbundsordningen har godkänts av:

Haninge kommunfullmäktige	1996-02-05	§ 10
Huddinge kommunfullmäktige	1996-02-26	§ 26
Nynäshamns kommunfullmäktige	1995-12-14	§ 342
Tyresö kommunfullmäktige	1995-12-14	§ 120

Förbundsordningen har godkänts av:

Södertälje kommunfullmäktige	1996-12-16	§ 27
------------------------------	------------	------

Tillägg och ändring av förbundsordningen har godkänts av:

Haninge kommunfullmäktige	1997-02-03	§ 4
Huddinge kommunfullmäktige	1997-02-24	§ 13
Nynäshamns kommunfullmäktige	1997-01-30	§ 4
Tyresö kommunfullmäktige	1997-02-13	§ 7

Förbundsordningen har godkänts av:

Nykvarns kommunfullmäktige	1999-09-27	§ 13
----------------------------	------------	------

Tillägg och ändring av förbundsordningen har godkänts av:

Haninge kommunfullmäktige	1999-09-06	§ 90
Huddinge kommunfullmäktige	1999-09-27	§ 117
Nynäshamns kommunfullmäktige	1999-08-26	§ 111
Södertälje kommunfullmäktige	1999-11-29	§ 22
Tyresö kommunfullmäktige	1999-09-09	§ 76

Tillägg och ändring av förbundsordningen har godkänts av:

Botkyrka kommunfullmäktige	2004-05-27 § 96
Salems kommunfullmäktige	2004-05-27 § 24
Haninge kommunfullmäktige	2004-06-07 § 75
Huddinge kommunfullmäktige	2004-05-10 § 107
Nykvarns kommunfullmäktige	2004-04-29 § 49
Nynäshamns kommunfullmäktige	2004-05-12 § 47
Södertälje kommunfullmäktige	2004-05-24 § 91
Tyresö kommunfullmäktige	2004-05-13 § 35

Förbundsordningen har godkänts av:

Ekerö kommunfullmäktige	2006-06-20 § 42
-------------------------	-----------------

Tillägg och ändring av förbundsordningen har godkänts av:

Botkyrka kommunfullmäktige	2006-10-26 § 190
Ekerö kommunfullmäktige	2006-10-31 § 71
Haninge kommunfullmäktige	2006-10-16 § 123
Huddinge kommunfullmäktige	2006-10-09 § 187
Nykvarns kommunfullmäktige	2006-10-26 § 67
Nynäshamns kommunfullmäktige	2006-11-07 § 130
Salems kommunfullmäktige	2006-11-23 § 77
Södertälje kommunfullmäktige	2006-10-30 § 157
Tyresö kommunfullmäktige	2006-10-12 § 55

Förbundsordningen har godkänts av:

Nacka kommunfullmäktige	2009-11-23 Handling 07
-------------------------	------------------------

Tillägg och ändring av förbundsordningen har godkänts av:

Botkyrka kommunfullmäktige	2009-11-26 § 190
Ekerö kommunfullmäktige	2009-12-15 § 133
Haninge kommunfullmäktige	2009-11-16 § 185
Huddinge kommunfullmäktige	2009-11-09 § 244
Nykvarns kommunfullmäktige	2009-12-28 § 247
Nynäshamns kommunfullmäktige	2009-12-09 § 210
Salems kommunfullmäktige	2009-12-17 § 77
Södertälje kommunfullmäktige	2009-12-17 § 219
Tyresö kommunfullmäktige	2009-12-10 § 131

Tillägg och ändring av förbundsordningen har godkänts av:

Haninge kommunfullmäktige	2018-10-01 § 363
Huddinge kommunfullmäktige	2018-12-17 § 26
Nykvarns kommunfullmäktige	2018-11-15 § 99
Nynäshamns kommunfullmäktige	2018-09-13 § 141
Södertälje kommunfullmäktige	2018-11-05 § 14
Tyresö kommunfullmäktige	2018-09-06 § 75

Tillägg och ändring av förbundsordningen har godkänts av:

Salems kommunfullmäktige	2021-05-07 § 39
Ekerö kommunfullmäktige	2021-10-05 § 79
Botkyrka kommunfullmäktige	2021-10-28 § 117
Huddinge kommunfullmäktige	2021-11-08 § 13
Haninge kommunfullmäktige	2021-11-08 § 197
Södertälje kommunfullmäktige	2021-11-08 § 175
Nacka kommunfullmäktige	2021-11-15 § 560
Nynäshamns kommunfullmäktige	2021-10-14 § 163
Tyresö kommunfullmäktige	2021-11-25 § 151

Förbundsordning för Södertörns brandförsvarsförbund

§ 1 Namn och säte

Kommunalförbundet benämns Södertörns brandförsvarsförbund och har sitt säte i Haninge.

§ 2 Medlemmar

Medlemmar i kommunalförbundet är kommunerna Botkyrka, Ekerö, Haninge, Huddinge, Nacka, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Södertälje och Tyresö.

§ 3 Ändamål

Ändamålet med kommunalförbundet är att ansvara för, driva och utveckla kommunal räddningstjänst och annan därtill anknuten verksamhet åt medlemskommunerna.

Förbundet ska bereda människors liv, hälsa, egendom samt miljö ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor inom förbundets geografiska område.

Förbundet ska också möjliggöra ökad effektivitet, kvalitet och säkerhet genom samordning av resurser under gemensam ledning för de verksamheter som kommunalförbundet har ålagts.

§ 4 Uppgifter enligt särskild lagstiftning - grunduppdrag

Kommunalförbundets uppgift är att för medlemmarnas räkning fullgöra de uppgifter som det är obligatoriskt för en kommun att utföra enligt följande lagar:

- lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)
- lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor
- lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna allvarliga kemikalieolyckor

Ansvar för att samordna den egna kommunens samlade arbete för skydd mot olyckor åligger dock den enskilda medlemskommunen, liksom ansvaret för sitt eget brandskydd.

§ 5 Uppgifter enligt särskild överenskommelse - tilläggsuppdrag

Kommunalförbundet kan biträda medlemskommunerna i den omfattning som respektive kommun och kommunalförbundet är överens om när det gäller:

- lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- plan och bygglag (2010:900)
- övrig lagstiftning eller tjänsteområde där kommunalförbundet besitter särskild kompetens

Kommunalförbundets tilläggsuppdrag för en medlemskommun ska gagna förbundets samlade verksamhet.

Kommunalförbundet kan enbart biträda medlemskommun om särskild skriftlig överenskommelse har träffats om villkoren och om förbundet erhåller full kostnadstäckning för uppdraget, samt att uppdrag enligt denna paragraf särredovisas i förbundets budget och redovisning.

Kommunalförbundet kan efter särskild överenskommelse och ersättning, utföra uppgifter med anknytning till räddningstjänst, åt andra än medlemskommun, om detta gagnar förbundets verksamhet som helhet.

§ 6 Organisation och varaktighet

Kommunalförbundet är ett förbund med direktion. Förbundet är bildat för obestämd tid.

§ 7 Förbundsdirektion

Direktionen består av 15 ledamöter och 15 ersättare. Kommunerna Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nacka och Södertälje utser vardera två ledamöter och två ersättare. Kommunerna Ekerö, Nykvarn, Nynäshamn, Salem och Tyresö utser vardera en ledamot och en ersättare.

Direktionens ledamöter och ersättare väljs för fyra år från och med den 1 januari året efter det år då ordinarie val av kommunalfullmäktige ägt rum i hela landet.

I fråga om valbarhet, sättet att utse ledamöter och deras tjänstgöringstid tillämpas kommunallagen (2017:725) 9 kap. 3–4 §§ och 9 kap. 7§.

Direktionen väljer ordförande samt 1:e vice ordförande, 2:e vice ordförande och 3:e vice ordförande för två år i taget. Ordförande och 2:e vice ordförande utses bland kommunerna Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nacka och Södertälje. 1:e och 3:e vice ordförande utses bland kommunerna Ekerö, Nykvarn, Nynäshamn, Salem och Tyresö.

Ledamot och ersättare har yttranderätt i direktionen. När ersättare tjänstgör har de samma rättigheter som ledamöter. Direktionen har rätt att besluta om att annan företrädare för medlemskommun ska ha yttranderätt i direktionen.

§ 7 a Övergångsregler ordförandeskap direktionen år 2024 - 2026

Under år 2024 – 2026 ska ordförande och vice ordförande för direktionen väljas för ett år i taget enligt den gamla förbundsordningens turordning. Från och med år 2027 väljs ordförande för två år i taget enligt § 7 ovan.

§ 8 Beslut

Beslut i direktionen fattas genom enkel majoritet. Vid lika röstetal har ordförande utslagsröst.

§ 9 Reglemente

För kommunalförbundet gäller reglemente som fastställs av direktionen.

§ 10 Revision och ansvarsfrihet

Kommunalförbundet ska ha fyra förtroendevalda revisorer. Revisorerna utses bland de kommuner som inte utser ordförande eller vice ordförande i direktionen under mandatperioden. Revisorerna väljs för samma mandatperiod som ledamöter och ersättare i förbundet. Revisorerna utser inom sig ordförande och vice ordförande för två år i taget. Revision sker i enlighet med bestämmelser om revision i kommunallagen.

Revisorerna upphandlar sakkunniga som på revisorernas uppdrag granskar förbundets verksamhet enligt en av revisorerna årligen fastställd plan.

Revisionsberättelse ska tillsammans med årsredovisning överlämnas till medlemskommunernas kommunfullmäktige som var och en beslutar om ansvarsfrihet för direktionen i dess helhet.

Handlingarna ska överlämnas i sådan tid att de kan behandlas tillsammans med medlemskommuns egen verksamhetsberättelse och årsredovisning.

§ 10 a Övergångsregler ordförandeskap för revisionen år 2024 - 2026

Under år 2024 – 2026 ska ordförande och vice ordförande för revisionen väljas för ett år i taget enligt den gamla förbundsordningen. Från och med år 2027 väljs ordförande för två år i taget enligt § 10 ovan.

§ 11 Digital anslagstavla och möten på distans

Förbundets anslagstavla finns på förbundets webbplats www.sbff.se.

Direktionen får, om särskilda skäl föreligger, sammanträda med ledamöter på distans. Deltagande på distans ska ske på det sätt som anges i kommunallagens 5 kap. 16 §. En ledamot som deltar på distans ska anses vara närvarande vid direktionens sammanträde.

Ordförande avgör om närvaro får ske på distans.

§ 12 Initiativrätt

En medlem får, via sin kommunstyrelse eller kommunfullmäktige, väcka ett ärende i direktionen. I övrigt får en ledamot i direktionen eller organ under direktionen väcka ett ärende om direktionen beslutar det.

§ 13 Medlemskommunernas styrning, insyn och kontroll

Medlemskommunerna har rätt till insyn i kommunalförbundet.

Förbundet ska utan anmodan informera medlemmarna om principiella ärenden eller ärenden av större vikt.

Förbundet ska utan anmodan till medlemmarna överlämna de rapporter som kan erfordras för att medlemmarna ska få en tillfredsställande bild av förbundet.

Förbundet ska på anmodan av medlemskommun till denna lämna den information kommunen efterfrågar till det forum kommunen anger.

Förbundet ska ha ett beredningsorgan med kommundirektörer samt en eller flera samrådsgrupper bestående av en ansvarig företrädare för varje medlemskommun. Förbundet ska löpande informera dessa om utvecklingen av ekonomin, verksamheten och långsiktiga strategiska frågor samt inhämta gruppernas råd och anvisningar i dessa ärenden. Varje samrådsgrupp ska precisera formerna, innehållet och omfattningen av denna verksamhet.

§ 14 Medlemskommunernas informationsansvar

Medlemskommunerna ska till kommunalförbundet överlämna sådan information om kommunens verksamhet som kan vara av betydelse för förbundets verksamhet.

§ 15 Kostnadsfördelning

Kostnader för förbundets grundläggande verksamhet enligt § 4 ska, i den mån de inte täcks på annat sätt, erläggas genom bidrag från medlemmarna enligt nedanstående fördelning.

Medlemmarnas avgifter till förbundet baseras på två komponenter: invånarantal den 1 januari året före det år budgeten avser samt den vid samma tidpunkt gällande arealen i fast mark för medlemskommunen mätt i kvadratkilometer.

Direktionen fastställer årligen senast den 1 september den sammanlagda avgiften för kommande år efter beredning av beredningsorganet.

Medlemmarna ska utan anmodan till förbundet översända avgiften i förskott med en sjättedel den 20:e varannan månad med början i januari.

Den samlade kostnaden för verksamhetens brandstationer och fastigheter ska finansieras genom den gemensamma kostnadsfördelningen ovan och särredovisas i årsredovisningen. Medlemskommun är normalt skyldig att hålla brandstationer som uppfyller erforderliga krav. Hyreskostnaderna för brandstationer ska regleras i särskilda hyresavtal med berörda medlemskommuner.

§ 15 a Övergångsregel för kostnadsfördelning år 2024 - 2026

Under år 2024 – 2026 ska medlemmarnas avgifter baseras på tre komponenter; invånarantal den 1 januari året före det år budgeten avser, den vid samma tidpunkt gällande arealen i fast mark för medlemskommunen mätt i kvadratkilometer samt en historisk andel H.

§ 16 Budgetprocess

Direktionen fastställer kommunalförbundets budget före november månads utgång varje år.

Budgetförslaget ska vara tillgängligt för allmänheten från och med kungörandet av det sammanträde med direktionen då budgeten ska fastställas.

Direktionen ska före beslut om budget samråda med medlemskommunerna. Beredningsorganets (enligt § 13) uppfattning ska inhämtas före beslutet.

Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret samt en plan för ekonomin under kommande treårsperiod. Budgeten ska innehålla resultat-, balans-, finansierings- och investeringsbudget.

Årsbudgeten ska upprättas så att det framgår vad som är grunduppdrag - enligt § 4 samt vad som är tilläggsuppdrag till enskilda medlemmar som innebär extra avgift enligt § 5.

Budgetuppföljning ska göras minst tre gånger per år.

§ 17 Medlemskommunernas andel i tillgångar och skulder

Medlemskommun har vid varje tidpunkt andel i förbundets tillgångar och skulder i förhållande till antalet invånare inom respektive medlemskommun den 1 januari året före det kalenderår budgeten avser.

§ 18 Ekonomisk ersättning till förtroendevalda

Följande årsarvoden ska utgå inom kommunalförbundet.

Direktionen

Ordförande	1,20 * prisbasbeloppet
Vice ordförande	1,00 * prisbasbeloppet
Andre och tredje vice ordförande	0,90 * prisbasbeloppet
Ledamot	0,70 * prisbasbeloppet
Ersättare	0,45 * prisbasbeloppet

Revisorerna

Ledamot	0,16 * prisbasbeloppet
---------	------------------------

Sammanträdesersättning ska utgå med 0,018 *prisbasbeloppet.

§ 18 Räddningsinsatser med kostnader som överstiger den kommunala självrisk

Beräkningsgrunden för självrisk vid räddningsinsats ska utgöras av skatteunderlaget i den eller de medlemskommuner vari räddningsinsatsen skett, angående kommunal självrisk se 7 kap, 2§ förordning om skydd mot olyckor.

§ 19 Lån, borgen och förvärv

Kommunalförbundet får ta upp lån intill sammanlagt 50 miljoner kronor. Ett sådant lån ska i första hand tillhandahållas genom en eller flera medlemmar.

Kommunalförbundet får inte ingå borgen eller ansvarsförbindelser utan att samtliga medlemskommuner lämnat sitt medgivande härtill.

Förbundet får avsätta medel till fonder, men inte bilda bolag eller förvärva andelar i aktier utan att samtliga medlemmars fullmäktige godkänner detta.

För beslut om bildande, förvärv, överlåtelse eller nedläggning av bolag eller stiftelse krävs medgivande av samtliga medlemskommuner.

§ 20 Inträde av ny medlem

Om ytterligare kommun eller sammanslutning av kommuner önskar bli medlem i förbundet ska sådan ansökan behandlas av direktionen. Beslut om antagande av ny medlem fattas av medlemskommunernas fullmäktige som också beslutar om de justeringar av förbundsordningen som kan föranledas av att en ny medlem inträder i förbundet.

§ 21 Uppsägning och utträde

En medlem har rätt att utträda ur förbundet. Uppsägningstiden är tre år räknat från utgången av det år uppsägningen skedde. Medlem som önskar utträda ska göra det skriftligen i rekommenderat brev.

Regleringen av de ekonomiska mellanhavandena mellan kommunalförbundet och den utträdande medlemmen ska bestämmas i ett särskilt avtal. Medlemmens andel av förbundets tillgångar och skulder som gäller det år medlem utträder, ska utgöra den huvudsakliga grunden för ett sådant avtal.

De kvarvarande medlemmarna reviderar förbundsordningen i den utsträckning som behövs med anledning av utträdet. Denna revidering ska beslutas i medlemmarnas kommunfullmäktige senast månaden efter att den utträdande medlemmen lämnat förbundet.

Om överenskommelse inte kan nås, ska frågan handläggas i den ordning som anges för tvister i § 23.

§ 22 Likvidation och upplösning

Om medlemmarna inte kan enas om förutsättningarna vid uppsägningstidens utgång ska förbundet omedelbart träda i likvidation. Likvidationen verkställs av direktionen i egenskap av likvidator.

Vid skifte av förbundets tillgångar ska den fördelningsgrund som anges i § 17 tillämpas.

När förbundet har trätt i likvidation ska förbundets egendom, i den mån det behövs för likvidationen, omvandlas till pengar genom försäljning på offentlig auktion eller på annat sätt. Medlemmarna har rätt att förvärva den egendom som finns i respektive kommun till bokfört värde. Verksamheten i förbundet får fortsätta tillfälligt om det behövs för en ändamålsenlig avveckling.

När direktionen fullgjort sitt uppdrag som likvidator ska en slutredovisning över förvaltningen avges. Redovisningen ska innehålla en förvaltningsberättelse och en redovisning av skiftet av kommunalförbundets tillgångar, liksom anvisningar om hur det ska förfaras med förbundets handlingar.

Förbundet är upplöst när förvaltningsberättelsen och redovisningshandlingar har delgetts samtliga medlemmar.

§ 23 Tvister

Tvist mellan förbundet och en eller flera medlemmar ska i första hand lösas genom förhandlingar. Om en frivillig uppgörelse inte kan uppnås, ska tvisten avgöras genom skiljeförfarande enligt lag (1999:116).

§ 24 Ikraftträdande

Denna förbundsordning gäller från och med 1 juli 2023 under förutsättning att samtliga medlemmars kommunfullmäktige då fattat beslut om att anta denna förbundsordning.

Botkyrka kommun

Ekerö kommun

Haninge kommun

Huddinge kommun

Nacka kommun

Nykvarn kommun

Nynäshamn kommun

Salem kommun

Södertälje kommun

Tyresö kommun

Finansieringsmodell A och B för Sbff - preliminära utfall (2024)

Medlemsavgiften i Sbff ska finansiera förbundets grunduppdrag för alla medlemskommuner. I de preliminära beräkningarna nedan har utredaren räknat alla tabeller i 2024 års nivå för att kunna jämföra modell A och B. Beräkningarna utgår från 2021 års invånarantal i medlemskommunerna. Tabellerna behöver justeras årligen med det faktiska invånarantalet i respektive medlemskommun.

I slutrapporten föreslår utredaren efter avstämning med styrgruppen att finansieringsmodell B används under övergångsperioden år 2024 – 2026 och att modell A används långsiktigt inom förbundet från och med år 2027.

I båda modellerna har utredaren även beräknat preliminära effekter av förändring av hyresmodellen för de kommuner som idag finansierar sin brandstation utanför förbundets redovisning. Dessa effekter behöver räknas om när hela fastighetsområdet har utretts vidare enligt förslag i förbundsordning och slutrapport.

För förbundet innebär den nya modellen en enkel och tydlig och transparent finansiering där budgeten räknas upp årligen utifrån invånarantalet. Men den nya modellen innebär också att förbundet behöver säkra en ekonomi i balans totalt, antingen genom tilläggsuppdrag hos medlemskommunerna med särskild finansiering, justering av avgifter och taxor eller effektivisering av verksamheten.

Finansieringsmodell A - gäller från år 2027

Utredaren föreslår att finansieringsmodell A bli den långsiktiga modellen för finansiering av grunduppdraget från och med år 2027.

I denna preliminära modell har utredaren räknat på 446 kr per invånare och 17 000 kr per km² för år 2024. Detta ger en total budget för förbundet på 329 224 868 kr för grunduppdraget. De aktuella siffrorna ovan utgår från de som kommer att gälla för Storstockholms brandförsvarsförbund år 2024.

Det preliminära utfallet för alternativ A för respektive medlemskommun beräknas bli enligt nedan.

	Inv 2022	Areal km²	Nu 2022	Nya 2024	Skillnad nu-nya
Botkyrka	95 184	194,2	37 075 920	45 752 614	-8 676 694
Ekerö	29 188	217,5	24 151 925	16 714 668	7 437 257
Haninge	96 141	457,9	57 429 385	50 662 336	6 767 049
Huddinge	114 187	131,0	65 271 490	53 154 912	12 116 578
Nacka	108 299	95,1	37 075 920	49 918 394	-12 842 474
Nykvarn	11 509	152,7	5 106 475	7 729 594	-2 623 119
Nynäshamn	29 629	358,8	21 552 510	19 313 284	2 239 226

Salem	17 293	54,1	7 933 240	8 632 548	-699 308
Södertälje	101 616	524,9	48 831 650	54 243 356	-5 411 706
Tyresö	49 162	69,2	31 122 510	23 103 162	8 019 348
Totalt	652 208	2255,3	335 551 025	329 224 868	6 326 157

Skillnaden mellan nuvarande finansieringsmodell och den nya redovisas i tabellen ovan, drygt sex miljoner kr totalt för Sbff. Preliminär hyra för brandstationer i Botkyrka, Nacka, Södertälje, Nynäshamn, Ekerö och Tyresö om cirka 21 miljoner kr tillkommer, de finns inte med i nuvarande redovisning i Sbff. För kommunerna ovan innebär det att de kommer att få en framtida hyresintäkt för brandstationen som minskar deras totala kostnad för räddningstjänst, se tabell nedan.

	Medlemsavgift skillnad	Hyra station	Resultat
Botkyrka	-8 676 694	5 200 000	-3 476 694
Ekerö	7 437 257	2 300 000	9 737 257
Nacka	-12 842 474	3 700 000	-9 142 474
Nynäshamn	2 239 226	3 400 000	5 639 226
Södertälje	-5 411 706	4 800 000	-611 706
Tyresö	8 019 348	1 600 000	9 619 348

Finansieringsmodell B - gäller under övergångsperioden år 2024 – 2026

Finansieringsmodell B föreslås bli den tillfälliga modellen under en övergångsperiod år 2024 – 2026 enligt slutrapporten. Utredaren har här räknat på 353 kr per invånare, 14 598 kr per km² och att den historiska andelen motsvarar cirka 20 % av den totala budgeten. Utredaren har utgått från att den samlade budgeten ska bli lika stor som i alternativ A (viss avrundning).

Det preliminära utfallet för alternativ B för respektive medlemskommun beräknas bli enligt tabellen nedan.

	Inv 2022	Areal km ²	H	Nu 2022	Nya 2024	Skillnad nu- nya
Botkyrka	95 184	194,2	11,0%	37 075 920	43 743 579	-6 667 659
Ekerö	29 188	217,5	7,2%	24 151 925	18 227 959	5 923 966
Haninge	96 141	457,9	17,1%	57 429 385	51 925 173	5 504 212
Huddinge	114 187	131,0	19,5%	65 271 490	55 068 491	10 202 999
Nacka	108 299	95,1	11,0%	37 075 920	46 931 102	-9 855 182
Nykvarn	11 509	152,7	1,5%	5 106 475	7 297 860	-2 191 385
Nynäshamn	29 629	358,8	6,4%	21 552 510	19 936 403	1 616 107
Salem	17 293	54,1	2,4%	7 933 240	8 456 967	-523 727
Södertälje	101 616	524,9	14,6%	48 831 650	53 150 703	-4 319 053
Tyresö	49 162	69,2	9,3%	31 122 510	24 488 722	6 633 788
Totalt	652 208	2255,3	100,0%	335 551 025	329 226 959	6 324 066

Om man också tar hänsyn till preliminär kommande hyresintäkt för de kommuner som idag betalar sin brandstation själva blir resultatet enligt tabell nedan. OBS, detta är preliminära beräkningar på de underlag som finns tillgängliga under utredningen. Fastighetsfrågan behöver beredas ordentligt inför år 2024.

	Medlemsavgift skillnad	Hyra station	Resultat
Botkyrka	-6 667 659	5 200 000	-1 467 659
Ekerö	5 923 966	2 300 000	8 223 966
Nacka	-9 855 182	3 700 000	-6 155 182
Nynäshamn	1 616 107	3 400 000	5 016 107
Södertälje	-4 319 053	4 800 000	480 947
Tyresö	6 633 788	1 600 000	8 233 788

Ny förbundsordning och finansieringsmodell för Södertörns brandförsvarsförbund

Förslag till beslut i respektive medlemskommun för Södertörns brandförsvarsförbund.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande:

- Förslag till förbundsordning för Södertörns brandförsvarsförbund godkänns.
- Förslag till finansieringsmodell för Södertörns brandförsvarsförbund godkänns.

Ärendets bakgrund

Södertörns brandförsvarsförbund (Sbff) bildades 1992 och bestod då av fyra medlemskommuner. Förbundet har sedan 2010 tio medlemskommuner, Botkyrka, Ekerö, Haninge, Huddinge, Nacka, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Södertälje och Tyresö kommun.

Den förbundsordning som antogs 1992 är i princip densamma som nu gällande förbundsordning. Under åren har endast ett fåtal, smärre justeringar gjorts och då främst i samband med att förbundet utökats och nya kommuner anslutits. Den senaste revideringen skedde 2009.

För att skapa incitament för förbundet att utvecklas och säkerställa en tydlig ledning och styrning som leder till att såväl verksamhetsmässiga som ekonomiska mål nås, har en översyn gjorts av förbundsordning, styrning och ledning samt finansieringsmodell.

Ärendets beredning

Översynen har genomförts med extern hjälp av Dahlstedt Utveckling AB, vilket har bekostats av medlemskommunerna. Uppdraget formulerades enligt nedan:

Syftet med översynen är att utforma en ny modern förbundsordning och styrmodell för Sbff som på ett tydligt sätt uttrycker det uppdrag och det ansvar medlemskommunerna överlåter till Sbff. Vidare ska översynen syfta till att säkerställa utformningen av en förbundsordning som borgar för medlemskommunernas möjlighet till insyn i och styrning av förbundet.

Utredaren har intervjuat kommunstyrelsens ordförande och kommundirektörer i alla medlemskommuner inom Södertörns brandförsvarsförbund (Sbff). Intervjuer har även genomförts med ordförande och direktör i Sbff, ledande tjänstemän i Sbff samt före detta direktör.

Utredaren har studerat andra kommunalförbund för räddningstjänst i Sverige. Särskilt fokus har legat på förbund som nyligen har reviderat sin förbundsordning och förbund som har liknande förutsättningar som Södertörns brandförsvarsförbund samt övriga förbund i Stockholms län.

Omvärldsanalysen har även omfattat övergripande frågor såsom statens ökade krav på kommunal räddningstjänst samt pågående utveckling av civil beredskap - krisberedskap och civil försvar.

Utredaren har informerat direktionen i förbundet och beredningsgruppen om utredningen samt haft löpande kontakt med förbundsledningen och dennes närmaste medarbetare.

Utredaren har redovisat sina observationer och slutsatser vid flera möten med styrgruppen, bestående av kommundirektörerna i medlemskommunerna, samt givit förslag till förbundsordning och finansieringsmodell samt överenskommelse om samspel.

Nuläge och framtida läge

Utredningen har visat att medlemskommunerna i stort är nöjda med förbundets arbete när det gäller hantering av olyckor och olycksförebyggande arbete, samt det lokala samarbetet som fungerar bra på flera håll. Utredningen visar också att förbundet har olika uppdrag i olika kommuner och att det är stora variationer när det gäller både uppdrag och omfattning. I flera fall saknas tydliga avtal om särskilda uppdrag.

Det finns en samsyn bland medlemskommunernas ledande företrädare om historik, nuläge och framtida önskat läge. Medlemskommunerna vill ha en tydlig och mer ändamålsenlig förbundsordning med tydliga uppdrag. De vill ha mer öppenhet och transparens, mer likvärdighet och rättvisa och en mer likartad hantering. De önskar också en bättre dialog och samspel mellan förbundet och kommunerna och en ökad förståelse för varandras uppdrag. Finansieringsmodellen måste bli mer enhetlig, rättvis och transparent.

Förslag till förbundsordning

Förslag till ny förbundsordning finns i bilaga C. Förbundet föreslås få ett tydligare grunduppdrag som finansieras av medlemsavgiften. Förbundet ska fullfölja medlemskommunernas uppgifter inom lagstiftningarna:

- lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor
- lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

Konkret innebär det att förbundet svarar för tillsyn, information, rådgivning, sothetsverksamhet samt bedriver räddningstjänst utifrån kommunernas ansvar enligt lagen om skydd mot olyckor. Det som ligger kvar på medlemskommunerna är samordningen för det totala arbetet enligt lagstiftningen, samt det egna brandskyddet.

Medlemskommunerna kan därutöver teckna särskild överenskommelse om tilläggsuppdrag i den omfattning som önskas inom lagstiftningsområdena:

- lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap,
- plan- och bygglag (2010:900)
- övrig lagstiftning eller tjänsteområde där kommunalförbundet besitter särskild kompetens

Tilläggsuppdragen ska enbart belasta den medlemskommun som efterfrågar det. Förbundet ska ha full kostnadstäckning för den utförda tjänsten från medlemskommunen.

Styrning och ledning av förbundet

Förbundet föreslås fortsatt ledas av en förbundsledning. Det är en tydlig och sammanhållen ledningsfunktion, som är bättre än förbundsfullmäktige och styrelse. Utredaren föreslår ingen förändring av antal ledamöter, men att ordförandetiden bör bli två år i stället för ett år, det ger en ökad kontinuitet i styrning och ledning av förbundet. Det är också av avgörande betydelse att medlemskommunerna väljer ledande företrädare att vara ledamöter i ledningen.

Förbundet bjuder in till ägarråd med kommunstyrelsens ordförande och kommundirektör i medlemskommunerna samt förbundets ledning. Ägarrådet ska fokusera på uppföljning av mål, verksamhet och ekonomi samt strategiska frågor för förbundet.

Som stöd till förbundet föreslås att ett beredningsorgan inrättas med representation från medlemskommunerna samt samrådsforum. Beredningsorganet föreslås utgöras av kommundirektör från respektive medlemskommun. Beredningsorganet ska ha särskilt fokus på styrning av ekonomi och verksamhet. Budget ska endast kunna beslutas av ledningen efter beredning av kommundirektörerna. Förslag på samrådsforum är fastighetsråd med ekonomicheferna och säkerhetsdialog med säkerhetscheferna.

Förslag till finansieringsmodell

Nuvarande kostnadsfördelning mellan medlemskommunerna bygger på historiska kostnadsdata för respektive medlemskommun vid respektive inträde i förbundet. Den uppfattas som både otydlig och orättvis, många förstår inte alls varför kommunerna har så olika medlemsavgifter.

Utredaren föreslår därför en helt ny finansieringsmodell som är enkel, tydlig, rättvis och transparent och som bygger på två komponenter, andel invånare och landareal. De är de två komponenterna som påverkar kostnaderna för räddningstjänst mest och som används av flera andra kommunalförbund idag.

Medlemmarnas avgifter till förbundet baseras på två komponenter: invånarantal den 1 januari året före det år budgeten avser samt den vid samma tidpunkt gällande arealen i fast mark för medlemskommunen mätt i kvadratkilometer. Ledningen fastställer årligen senast den 1 september den sammanlagda avgiften för kommande år efter beredning av beredningsorganet.

Medlemsavgiften i Sbff ska finansiera förbundets grunduppdrag för alla medlemskommuner. Ersättningsnivån i kronor per invånare fastställs i budget med prognos på de kommande tre åren. Modellen medför en automatisk kostnadsuppräknings och med att invånarantalet växer i flertalet medlemskommuner.

I bilaga D redovisas preliminära beräkningar av den nya finansieringsmodellen i två alternativ, A och B. I slutrapporten föreslår utredaren efter avstämning med styrgruppen att

finansieringsmodell B används under övergångsperioden år 2024 – 2026 och att modell A används långsiktigt inom förbundet från och med år 2027.

Den nya finansieringsmodellen påverkar medlemskommunerna på olika sätt. De kommuner som får en lägre avgift är Ekerö, Tyresö, Huddinge, Haninge och Nynäshamn och de som får en högre avgift är Nykvarn, Nacka, Botkyrka, Södertälje och Salem.

I båda modellerna har utredaren även beräknat preliminära effekter av förändring av hyresmodellen för de kommuner som idag finansierar sin brandstation utanför förbundets redovisning. Dessa effekter behöver räknas om när hela fastighetsområdet har utretts vidare enligt förslag i slutrapporten.

För förbundet innebär den nya modellen en enkel och tydlig och transparent finansiering där budgeten räknas upp årligen utifrån invånarantalet. Men den nya modellen innebär också att förbundet behöver säkra en ekonomi i balans totalt, antingen genom tilläggsuppdrag hos medlemskommunerna med särskild finansiering, justering av avgifter och taxor eller effektivisering av verksamheten.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Utredningen visar tydligt att ledning och styrning behöver stärkas inom Södertörns brandförsvarsförbund. Kostnaderna har ökat mer än för annan kommunal verksamhet. Ekonomistyrning och verksamhetsstyrning behöver utvecklas i förbundet.

Medlemskommunerna behöver å sin sida tydliggöra vad som ingår i uppdraget till brandförsvarsförbundet, dvs vad som ska ingå i samtliga medlemskommuners medlemsavgifter, det så kallade grunduppdraget. De behöver också tydliggöra eventuella tilläggsuppdrag och betala extra för dessa enligt särskilda avtal. Medlemskommunerna behöver också bli mer aktiva i ledning och styrning av förbundet och särskilt bidra med strategisk och långsiktig styrning.

Den nya finansieringsmodellen är enkel, tydlig och transparent samt mer rättvis än tidigare kostnadsfördelningsmodell. Den ger också förbundet en mer förutsägbar budget och tar hänsyn till medlemskommunernas olika tillväxt.

Förbundsordningen innehåller också ett avsnitt om medlemskommunernas styrning, insyn och kontroll. Förbundet ska ha ett beredningsorgan med kommundirektörer samt en eller flera samrådsgrupper med tjänstemän. I överenskommelse om samspel beskrivs närmare hur dessa samarbetsorgan kan fungera. Det är viktigt att medlemskommunerna och förbundet utvecklar ett bra samspel för att kunna hantera gemensamma strategiska frågor.

Medlemskommunerna har enats om att det behöver vara en övergångsperiod under år 2024 – 2026 innan förbundet kan gå över helt enligt den nya förbundsordningen år 2027. Övergångsreglerna gäller enbart paragraferna om ordförandeskap i direktion och revision samt finansieringsmodellen, se förslag till ny förbundsordning, bilaga C.

De ekonomiska konsekvenserna för xx kommun innebär att .....

Bifogade dokument

Slutrapport, bilaga A

Nuvarande förbundsordning, bilaga B

Förslag på ny förbundsordning, bilaga C

Finansieringsmodell A och B, bilaga D

Överenskommelse om samspel, utkast, bilaga E

UTKAST

Överenskommelse om samspel mellan Sbff och medlemskommunerna

Inledning

Denna överenskommelse innehåller några punkter om utvecklat samspel mellan Sbff och medlemskommunerna. Den förtydligar också hantering av uppdrag och uppgifter som beskrivs i förbundsordningen.

Överenskommelsen tas fram gemensamt och godkänns av kommundirektörerna i medlemskommunerna och förbundets direktör, som sedan omsätter det i sin styrning och ledning av förbundet.

I samband med årliga uppföljningar av ekonomi och verksamhet kan överenskommelsen kompletteras eller justeras vid behov.

Ändamål och uppgifter, grunduppdrag och tilläggsuppdrag

I förbundsordningen beskrivs ändamål, grunduppdrag och tilläggsuppdrag ur formellt perspektiv. Den beskrivningen behöver kompletteras med en tydligare fördelning av vad som är grunduppdrag och vad som kan vara tilläggsuppdrag. För att kunna göra denna fördelning krävs först och främst bra underlag för hur det ser ut i alla medlemskommuner. Sen behöver förbundet och medlemskommunerna definiera vad som ska vara grunduppdrag respektive tilläggsuppdrag.

Förutom det rent lagenliga kan uppdrag som alla medlemskommuner efterfrågar vara en del av grunduppdraget.

Uppdrag som bara en eller några få kommuner efterfrågar bör vara tilläggsuppdrag, om det gagnar förbundet som helhet. Då ska särskilda avtal tecknas mellan parterna och särskild ersättning ska ges med full kostnadstäckning. Frågan om vad som gagnar förbundet som helhet bör diskuteras och enas om i kommundirektörsrådet.

I slutet av denna överenskommelse finns några exempel på aktuella uppdrag och hur de kan beskrivas som grund- eller tilläggsuppdrag. Fördelningen av vad som är grund och tilläggsuppdrag kräver ett gemensamt utvecklingsarbete under år 2023. Fördelningen kan sen uppdateras vid behov.

Vision, värdeord och övergripande mål för verksamheten

Förbundets egen vision och värdeord är:

Vi är Sveriges mesta räddningstjänst. Vi har ett samhällsansvar som vi gillar och vi tar vårt uppdrag ett steg längre. Vi gör alltid lite mer än vad som förväntas av oss, strävar alltid mot att göra vårt bästa och med glädje delar vi med oss av vår kunskap. Vi arbetar alltid utifrån att de vi möter, verkar för och samarbetar med ska uppleva den bästa, tryggaste och säkraste servicen i en miljö som präglas av tillit. Ett hållbart samhälle är det bästa samhället och det skapar vi tillsammans.

Våra tre värdeord leder oss i vårt dagliga arbete för att uppnå vår vision.

Säkerhet - *Vi har säkerhet i fokus varje dag.*

Tillit - *Tillsammans med oss ska alla känna sig välkomna och trygga.*

Kompetens - *Vi har kunskap och delar med oss*

Förbundet bör ta fram förslag till övergripande mål som är väl förankrade med medlemskommunerna och som är möjliga att följa upp. Nedan ges ett första utkast till övergripande mål.

- *Förbundets verksamhet ska ha högt förtroende och hög tillgänglighet i alla medlemskommuner och hos allmänheten.*
- *Kunskapen och förmågan hos allmänheten om olycksförebyggande och skadeförebyggande åtgärder ska öka kontinuerligt.*
- *Förbundet ska bidra till att samverkan inom förbundets verksamhetsområde ökar.*
- *Medlemskommunernas ledning ska få stöd för att kunna bedriva sin verksamhet vid kriser i samhället.*
- *Förbundets verksamhet ska bidra till hållbar utveckling såväl socialt, miljömässigt och ekonomiskt.*

Frågan om övergripande mål för förbundet bör utvecklas gemensamt av medlemskommunerna och förbundet, och beredas samlat av kommundirektörer och förbundsdirektör.

[Ekonomiska förutsättningar och finansiering](#)

Stöd och service

Medlemskommunerna ska bistå med stöd och rådgivning vid behov när det gäller ekonomi, HR och juridik. Normalt är det den kommun som är ordförande under perioden som bistår i första hand. Förbundet kan köpa löpande administrativ service, IT mm från medlemskommun.

Ersättning för grunduppdrag och tilläggsuppdrag

Den ekonomiska ramen som ligger till grund för beräkning och fastställande av medlemsavgiften är en nettoram. I beräkningarna ingår att förbundet har egna externa intäkter från taxor, avgifter och försäljning.

Medlemsavgiften räknas upp årligen efter uppdaterade invånarantal i medlemskommunerna. Om förbundet bedömer att medlemsavgiften behöver justeras utifrån större förändringar i förbundets verksamhet eller omvärld ska detta beredas gemensamt med kommundirektörerna.

Grunduppdraget som definieras enligt förbundsordningen ska finansieras genom medlemsavgiften. Tilläggsuppdragen enligt förbundsordningen ska finansieras enligt särskilda avtal med respektive medlemskommun.

Taxor

Avgifter för myndighetsutövning som förbundet utför ska antas av kommunfullmäktige i medlemskommunerna. Förbundet ska anmäla förslag till förändrad taxa till medlemskommunerna i samband med det årliga mål och budgetärendet (minst 3 månader innan ändringen ska träda i kraft). Förbundet har dock rätt att ändra timpris efter gällande arbetskrafts- och konsumentprisindex.

Fastigheter

Medlemskommunerna ska normalt äga de fastigheter som verksamheten behöver. Förbundet hyr fastigheterna på ett likvärdigt sätt till självkostnadspris och enligt den gränsdragningslista som tagits fram gemensamt. Förbundet och medlemskommunerna behöver driva ett gemensamt utvecklingsarbete under år 2023 för att säkerställa likvärdig hantering och villkor när det gäller fastigheterna inför år 2024.

Förbundet och medlemskommunerna har ett gemensamt fastighetsråd vars uppgift är att styra och leda det utvecklingsarbete som behövs för att säkerställa likvärdiga villkor och hantering av fastighetsfrågorna. Förbundets kontakter i fastighetsfrågor sker också löpande med de av medlemskommunerna utpekade fastighetsansvariga.

Mål och budgetprocess

Arbetet med planering och uppföljning av ekonomi och verksamhet ska präglas av nära dialog och samspel mellan förbundet och medlemskommunerna.

Förbundet ska varje år göra en 1-3 års budget och verksamhetsplanering. År 1 blir beslutad budget och år 2-3 prognos.

Uppföljning av mål, verksamhet och ekonomi samt utveckling av en mer faktabaserad styrning är ett gemensamt ansvar för förbundet och medlemskommunerna. Uppföljning av mål, verksamhet och ekonomi görs i delårsbokslut och årsbokslut.

Medlemskommunerna och förbundet ska fastställa en gemensam tidplan för denna rapportering så att det fungerar så optimalt som möjligt för alla parter.

Samspel, dialog, styrning och ledning

Ägarråd (2 ggr per år)

Förbundet ska bjuda in till ägarråd två gånger per år med medlemskommunernas kommunstyrelseordförande och kommundirektör samt direktions ledning, för att diskutera gemensamma strategiska frågor samt uppföljning av verksamhet och ekonomi.

Kommundirektörsråd (ca 4 ggr per år)

Förbundsdirektör och kommundirektörer i medlemskommunerna träffas kontinuerligt för att bereda övergripande strategiska frågor, mål och budget samt uppföljning av resultat. Under de första åren med ny förbundsordning bör mötesfrekvensen vara cirka 4 ggr per år, för att säkerställa gott samarbete kring de större strategiska frågorna. Flertalet möten kan vara digitala för att säkerställa kommundirektörernas möjlighet att delta. Det är ett gemensamt ansvar att styra och leda förbundet i den riktning som förbundsordningen anger.

Fastighetsråd (ca 4 ggr per år)

Under de närmaste åren behöver förbundet och medlemskommunerna ha ett nära samarbete i fastighetsfrågor för att reda ut de frågor som utredningen pekat på. Fastighetsrådet bör bestå av förbundsdirektör, ekonomichef och ekonomidirektörerna i medlemskommunerna. Fastighetsansvariga chefer i medlemskommunerna deltar i arbetet vid behov.

Budget och ekonomistyrningsfrågorna bereds även av ekonomidirektörerna och förbundets ekonomichef och direktör enligt årlig plan.

Säkerhetsdialog

Regelbunden dialog ska ske mellan förbundet och medlemskommunernas säkerhetsansvariga i syfte att skapa samsyn i säkerhetsfrågor inom förbundets verksamhetsområde. Förbundet ska ta initiativ till sådana möten.

Turordning ordförandeskap i direktion och revision

Turordning ordförande direktionen

Tidigare turordning för ordförandeskap kan användas under övergångsperioden år 2024 – 2026, se nedan, Den kan även användas när den nya förbundsordningen gäller fullt ut från år 2027, då med två-åriga ordförandeperioder, om man så önskar. Den nya förbundsordningen som gäller fullt ut från år 2027 ger dock större möjligheter till flexibilitet när det gäller att utse ordförandeposter för direktionen.

Förbundsdirektionen utser ordförande, 1:e vice-, 2:e vice- och 3:e vice – ordförande för ett år i taget. Representationen bygger på att en kommun går från 2:e vice ordförande till ordförande året därpå. På samma sätt från 3:e vice ordförande till 1:e vice ordförande året därpå.

Uppdraget som ordförande cirkulerar mellan kommunerna i turordning: Södertälje, Huddinge, Nacka, Haninge och Botkyrka. Uppdraget som 2:e vice ordförande cirkulerar i turordning Huddinge, Nacka, Haninge, Botkyrka och Södertälje.

Uppdraget som 1:e vice ordförande cirkulerar mellan kommunerna i turordning: Tyresö, Nynäshamn, Ekerö, Nykvarn och Salem. Uppdraget som 3:e vice ordförande cirkulerar mellan kommunerna i turordning: Nynäshamn, Ekerö, Nykvarn, Salem och Tyresö.

Turordning ordförande revision

Tidigare turordning för ordförande till revisionen kan användas under övergångsperioden år 2024 – 2026. Den nya förbundsordningen som gäller fullt ut från år 2027 ger större möjligheter till flexibilitet när det gäller att utse ledamöter och ordförande till revisionen.

Uppdraget som ordförande och vice ordförande cirkulerar mellan kommunerna i turordning Nykvarn, Nynäshamn, Ekerö, Salem och Tyresö.

Förtydligande av några grund- och tilläggsuppdrag

Gemensamt olycksförebyggande verksamhet (grunduppdrag)

Förbundet ska ta initiativ till att samordna och utveckla förbundets och medlemskommunernas olycksförebyggande arbete som sker utifrån förbundets handlingsprogram för skydd mot olyckor och kommunernas trygghet- och säkerhetsarbete.

Regionalt samspel (grunduppdrag)

Förbundet ska fortsätta utveckla samarbetet med andra räddningstjänster. Det kan till exempel ske genom utveckling av avtal om stöd och hjälp vid insatser, utveckling av förebyggande verksamhet och kompetensutveckling.

Krishantering (grunduppdrag)

Förbundets uppdrag inom krishantering utgår från att förbundet ska ha en stödjande och rådgivande roll vid behov i förhållande till medlemskommunerna.

Utbildning av kommunalt finansierad personal (grunduppdrag eller tilläggsuppdrag)

Förbundet kan erbjuda utbildning av kommunalt finansierad personal inom det område förbundet har kompetens inom, för att förebygga olyckor samt öka trygghet och säkerhet.

Det kan ske som grunduppdrag till alla kommuner om medlemskommunerna och förbundet kommer överens om detta. Det kan också ske som tilläggsuppdrag till de kommuner som önskar det. Om det definieras som ett tilläggsuppdrag har förbundet rätt att ta ut avgift enligt fastställd prislista.

Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) (grunduppdrag eller tilläggsuppdrag)

Förbundet kan åta sig att prova och underhålla utomhusvarningsystem i medlemskommunerna (VMA) som en del av grunduppdraget, om förbundet och medlemskommunerna är eniga om detta. Det är en viktig tjänst som alla medlemskommuner efterfrågar och som idag finansieras som tilläggsuppdrag med särskilda avtal.

Brottsförebyggande samarbete polis, räddningstjänst och medlemskommun (tilläggsuppdrag)

Samarbete mellan medlemskommun, polis och räddningstjänst finns i några kommuner enligt separat överenskommelse om brottsförebyggande verksamhet. Brottsförebyggande verksamhet är inte kommunal räddningstjänst. Om medlemskommun vill att förbundet ska delta i detta samarbete krävs separata avtal och ersättning för detta.

Sälja tjänster till andra än medlemskommunerna (tilläggsuppdrag)

Förbundet får enligt förbundsordningen sälja tjänster till andra än medlemskommunerna enligt särskilda avtal och full ersättning, om det gagnar förbundet samlade verksamhet. Denna fråga behöver hanteras i kommundirektörsrådet för att säkerställa en gemensam bedömning.